

Pregled
št. **04**

SL

**Ukrepi EU za
reševanje problema
plastičnih odpadkov**

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

2020

Vsebina

	Odstavek
Povzetek	I-IV
Uvod	01–11
Temeljni material	01–02
Rastoči problem odpadkov	03–04
Odziv Komisije na področju politik	05–07
Energijska predelava: med odlaganjem in recikliranjem	08–11
Obseg in pristop pregleda	12–14
Pregled ukrepov in politik EU po sektorjih	15–25
Politike EU glede plastike v ključnih sektorjih	15–25
Odpadna plastična embalaža	26–73
Zasnova embalaže	27–31
Bistvene zahteve, ki jih ni mogoče uveljaviti v praksi	27–29
Z zavezništvom za krožno plastiko se lahko dopolnijo prizadevanja EU	30–31
SHEME RAZŠIRJENE ODGOVORNOSTI PROIZVAJALCA	32–42
Sheme razširjene odgovornosti proizvajalca za embalažo se obširno uporabljajo v EU, toda v ravneh uspešnosti so velike razlike	33–34
Sheme razširjene odgovornosti proizvajalca spodbujajo lažjo embalažo, možnosti recikliranja pa ne	35–36
Namen novih pravil EU je uskladiti in okrepiti sheme razširjene odgovornosti proizvajalca	37–38
S kavcijskim sistemom je mogoče podpreti bolj ambiciozne cilje glede recikliranja plasten, vendar ni brez stroškov	39–42
Poročanje, podatki in doseganje ciljev	43–48
Izvajanje pravnih zahtev šteje za zadovoljivo	43
Velika razhajanja in stopnja napake v poročanju držav članic o podatkih	44–46
Zakonodajne posodobitve bi lahko povzročile zmanjšanje sporočenih stopenj recikliranja zaradi popravkov	47–48

Financiranje EU za odpadno plastično embalažo: možnosti za infrastrukturo in obdelavo	49–54
EU financira infrastrukturo za ravnanje z odpadki v okviru instrumentov kohezijske politike	49–50
V okviru programa Obzorje 2020 bi se lahko izboljšale zasnova in možnosti recikliranja plastike	51–52
S programom LIFE se financirajo načini obravnave plastičnih odpadkov	53–54
Pošiljke odpadne plastične embalaže	55–66
Pogoji za pošiljke plastičnih odpadkov v tujino bodo postali strožji	55–56
Izvoz plastičnih odpadkov in odpadne plastične embalaže se zmanjšuje	57–58
Pošiljke odpadne plastične embalaže znašajo tretjino sporočene stopnje recikliranja EU	59–61
Kitajska prepoved uvoza plastičnih odpadkov je povzročila spremembe v destinacijah izvoza iz držav članic EU	62–66
Nedovoljena trgovina z odpadno plastično embalažo: kaznivo dejanje zoper okolje	67–73
Nezakonito odlaganje plastičnih odpadkov je hudo in kompleksno kaznivo dejanje	68–69
Plastični odpadki so eden glavnih osnovnih proizvodov, ki se pošiljajo nezakonito	70–71
Pravni okvir EU za obravnavo kaznivih dejanj v zvezi z odpadki ima pomanjkljivosti	72–73
Pregled priložnosti, vrzeli, izzivov in tveganj	74–80
Kratice in okrajšave	
Glosar	
Ekipa Evropskega računskega sodišča	

Povzetek

I Evropska komisija je januarja 2018 sprejela **strategijo za plastiko** kot del prehoda na bolj krožno gospodarstvo in zato, da bi prispevala k doseganju ciljev trajnostnega razvoja Organizacije združenih narodov. V tej strategiji so predlagani ukrepi, namenjeni izboljšanju možnosti recikliranja, zbiranja, sortiranja in recikliranja plastičnih proizvodov ter povečanju vsebnosti recikliranega materiala v njih. V posodobljeni direktivi o embalaži in odpadni embalaži iz leta 2018 sta bila sprejeta nova cilja glede recikliranja plastične embalaže za leto 2025 (50 %) in leto 2030 (55 %). Z dosegom teh ciljev bi se prispevalo k dosegu ciljev EU za krožno gospodarstvo. Zaradi novih, strožjih pravil o poročanju bo povprečna skupna sporočena stopnja EU o recikliranju plastične embalaže verjetno upadla. Viri znotraj panoge ocenjujejo, da bi to lahko pomenilo upad z 41 % na 32–29 %.

II Glede na to, da je bila strategija sprejeta nedavno, v sedanjem trenutku ni mogoče oceniti njenega učinka. Zato je Sodišče pregledalo ukrepe EU za obravnavo plastičnih odpadkov, pri čemer je poseben poudarek namenilo odpadni plastični embalaži. Nanjo se je osredotočilo zato, ker zavzema prav odpadna plastična embalaža največji posamezni del plastičnih odpadkov (61 %). To ni revizijsko poročilo, temveč pregled, ki temelji predvsem na javno dostopnih informacijah ali gradivu, zbranim posebej v ta namen.

III Sodišče se je v pregledu osredotočilo na:

- o zasnovano embalažo, ki zelo pomembno vpliva na možnost recikliranja plastične embalaže,
- o sheme razširjene odgovornosti proizvajalca, ki tvorijo okvir zakonodaje in financiranja za ravnanje z odpadno plastično embalažo,
- o sporočanje podatkov o recikliranju, katerih zanesljivost je bistvena za merjenje napredka EU pri doseganju njenih ciljev glede odpadne plastične embalaže,
- o pošiljke odpadne plastične embalaže v tretje države, ki pomenijo tretjino sporočene stopnje EU za recikliranje plastične embalaže,
- o nedovoljeno trgovino z odpadki – področje kaznivih dejanj, polno izzivov, ki vpliva tudi na ravnanje z odpadno plastično embalažo.

IV Sodišče v tem pregledu predstavlja okvire EU za ravnanje s plastičnimi odpadki v sektorjih avtomobilov, elektronike, kmetijstva in gradbeništva, v katerih se skupaj ustvari 22 % plastičnih odpadkov v EU. Sodišče je preučilo tudi orodja EU za financiranje, ki so na voljo za podporo prizadevanjem EU za izboljšanje ravnanja s plastičnimi odpadki. Nova zakonodaja in cilji glede odpadne plastične embalaže so pokazatelj zavezanosti EU in držav članic, da bodo dodelile vire, ki so včasih precejšnji, za obravnavo izziva plastičnih odpadkov. Strategija je sorazmerno nov dokument in njene ambiciozne cilje je treba še prenesti v ukrepe na več področjih. Sodišče v tem pregledu poudarja nekatere vrzeli, tveganja, izzive in priložnosti pristopa, ki ga je zavzela EU pri obravnavi odpadne plastične embalaže. Zlasti to obsega priložnost, da EU pridobi prednost prvega na trgu, tako da razvije rešitve krožnega gospodarstva za plastično embalažo, toda tudi tveganje, da nekatere države članice morda ne bodo dosegle novih ciljev.

Uvod

Temeljni material

01 **Plastika** je temelj sodobnega gospodarstva z nešteti uporabami za industrijo in potrošnike. Je poceni, vsestransko uporaben, izredno lahek, odporen in široko uporabljan material v ključnih sektorjih, kot so sektorji embalaže, kmetijstva, gradbeništva, avtomobilov in električnih naprav. Svetovna proizvodnja plastike je eksponentno rasla z 1,5 milijona ton leta 1950 na 322 milijonov ton leta 2015¹. Polovica vse plastike na Zemlji je bila proizvedena od leta 2005 naprej². Povpraševanje po plastiki je prehitelo vse druge razsute materiale (kot so jeklo, aluminij ali cement) in se je od leta 2000 skoraj podvojilo. Gospodarstva v razvoju zdaj uporabijo 20-krat manj plastike na prebivalca kot napredna gospodarstva. S tem, ko se bodo razvijala, se bo njihova potrošnja verjetno povečala.

02 V EU se največ plastike porabi za embalažo (npr. lončke za jogurt, platenke za vodo, zaščitno embalažo za sadje), ki pomeni približno 40 % proizvodnje plastike³ in povzroči 61 % vseh ustvarjenih plastičnih odpadkov. Sektorji električne in elektronske opreme, gradbeništva, avtomobilov in kmetijstva so naslednji največji proizvajalci plastičnih odpadkov (glej *sliko 1*). Plastična embalaža je tudi embalaža z najnižjo sporočeno stopnjo recikliranja v EU (42 %) v primerjavi z drugimi materiali. Kovine (76 %), papir in karton (83 %) ter steklena embalaža (73 %) so vsi dosegli bistveno višjo sporočeno stopnjo recikliranja⁴.

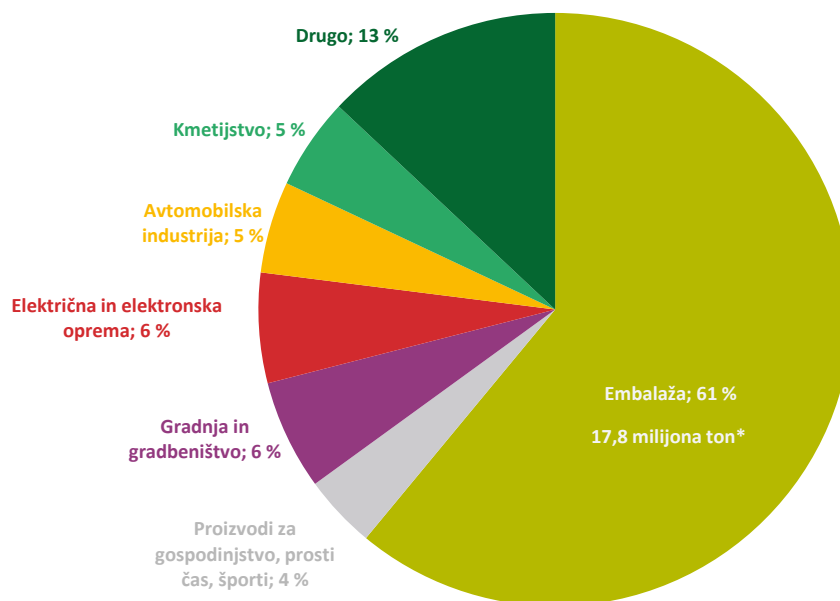
¹ Evropski parlament, [Plastični odpadki in reciklaža v EU: dejstva in številke](#), 19. december 2018.

² Roland Geyer, Jenna R. Jambeck in Kara Lavender Law (2017), *Production, use, and fate of all plastics ever made*, Science Advances, 19. julij 2017.

³ Plastics Europe, *Plastics – the facts 2019*, 14. oktober 2019.

⁴ Evropska komisija, *Staff Working Document Accompanying „A European Strategy for Plastics in a Circular Economy“*, SWD(2018) 16 final.

Slika 1 – Nastajanje plastičnih odpadkov po sektorjih leta 2018

* Skupna količina plastičnih odpadkov, ki jih potrošniki odvržejo po uporabi in se zberejo prek zadevnih tokov – 29,1 milijona ton

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz dokumenta „A circular economy for plastics – A European Overview“, Plastics Europe, 2019

Rastoči problem odpadkov

03 Smetenje s plastiko in uhajanje plastike v okolje škodujeta kopenskim in morskim ekosistemom. Vsako leto pride v ocean od 4,8 do 12,7 milijona ton plastičnih odpadkov⁵. Razmerje med plastičnimi odpadki na kopnem in tistimi v morju se po regijah razlikuje. V nedavni študiji je bilo ocenjeno, da 46 % velike pacifiške zaplate odpadkov tvorijo ribiške mreže⁶. V Evropi je približno 85 % morskih odpadkov, ki se najdejo na plažah, plastičnih. Od teh morskih odpadkov gre pri približno 43 % za plastične proizvode za enkratno uporabo in pri 27 % za ribiško opremo⁷.

⁵ Jenna R. Jambek in drugi, *Plastic waste inputs from land into the ocean*, Science, zvezek 347, februar 2015.

⁶ L. Lebreton in drugi, *Evidence that the Great Pacific Garbage Patch is rapidly accumulating plastic*, Scientific Reports 8, 22. marec 2018.

⁷ Evropska komisija, *Predlog direktive o zmanjšanju vpliva nekaterih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo na okolje*, COM(2018) 340 final.

Slika 1 – Laboratorij plastike v oceanih: razstava o plastičnih odpadkih v oceanih

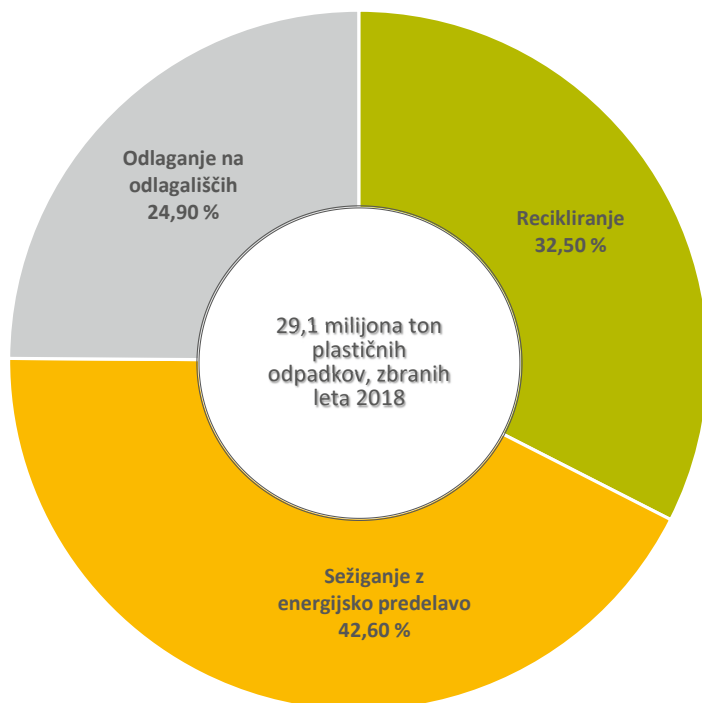
Vir: Evropski parlament

04 Po vsem svetu je bilo leta 2015 približno 55 % plastičnih odpadkov še vedno odloženih na odlagališčih ali odvrženih v naravi⁸. V EU se za odstranjevanje večine plastičnih odpadkov še vedno opiramo na odlagališča ali sežiganje (glej [slika 2](#)).

⁸ Hannah Ritchie in Max Roser, *Plastic Pollution*, Our World in Data, september 2018.

Slika 2 – Možnosti obdelave plastičnih odpadkov v EU po sektorjih leta 2018

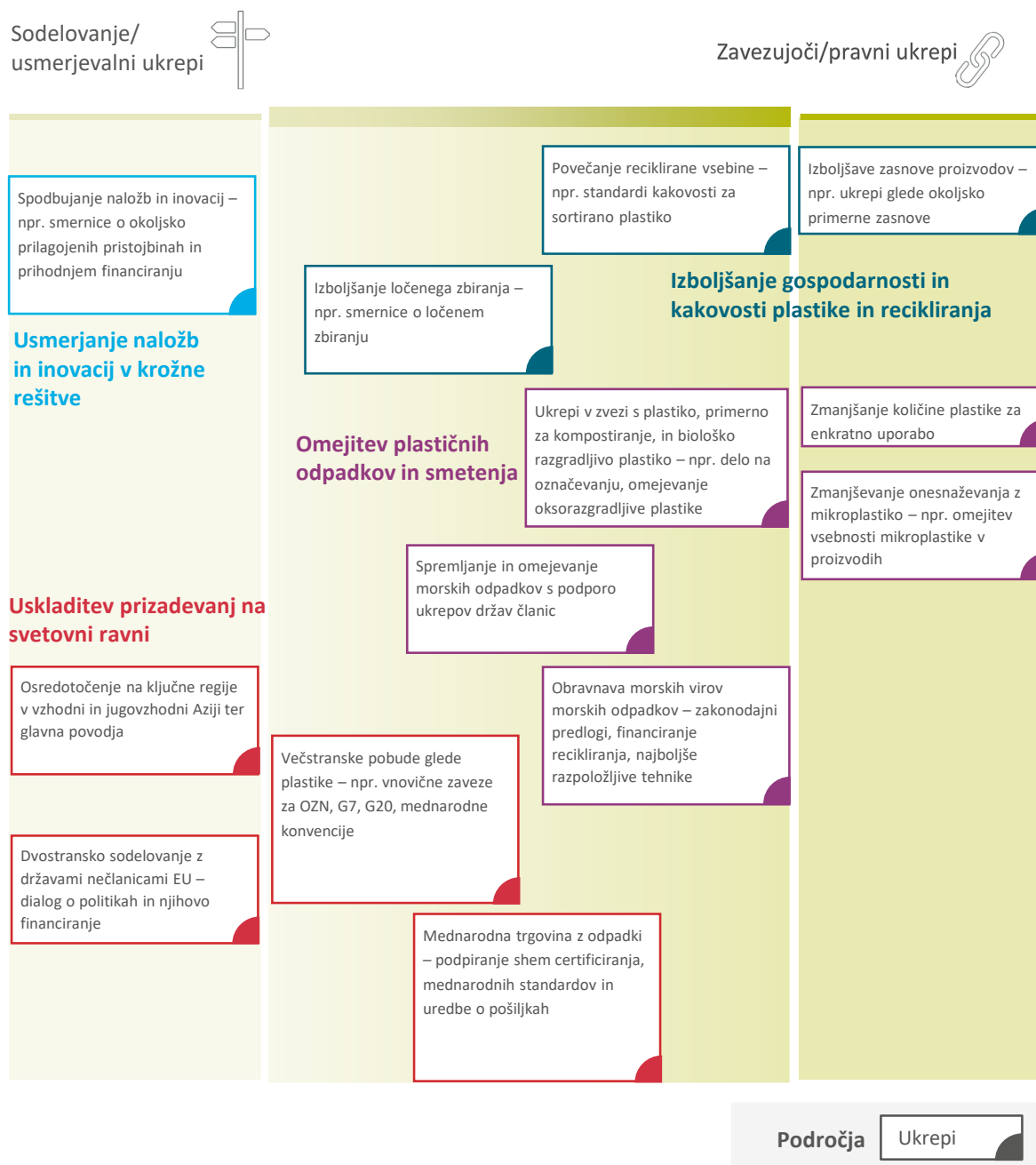
Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov združenja Plastics Europe, *Plastics – the facts 2019*

Odziv Komisije na področju politik

05 Evropska komisija je januarja 2018 sprejela **strategijo za plastiko**⁹ kot del prehoda na bolj krožno gospodarstvo in prispevek k doseganju ciljev trajnostnega razvoja OZN. Komisija meni, da sta zeleni dogovor in novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo prispevala k nadaljnemu razvoju politike glede plastike. Namen strategije je obravnavati vse sektorje, v katerih se ustvarjajo plastični odpadki, z uporabo predpisov EU ter prostovoljnih ukrepov in standardov. V strategiji je navedenih 39 ukrepov, razdeljenih v štiri tematska področja (glej [slika 3](#)). Eden od glavnih ciljev strategije je, da naj bi bila do leta 2030 vsa plastična embalaža, ki se da na trg EU, bodisi ponovno uporabna ali pa taka, da jo je mogoče reciklirati na stroškovno učinkovit način. Komisija si prizadeva tudi, da bi podprla države članice pri doseganju ciljev glede recikliranja plastične embalaže.

⁹ Evropska komisija, [Evropska strategija za plastiko iz leta 2018](#).

Slika 3 – Glavni elementi strategije EU za plastiko

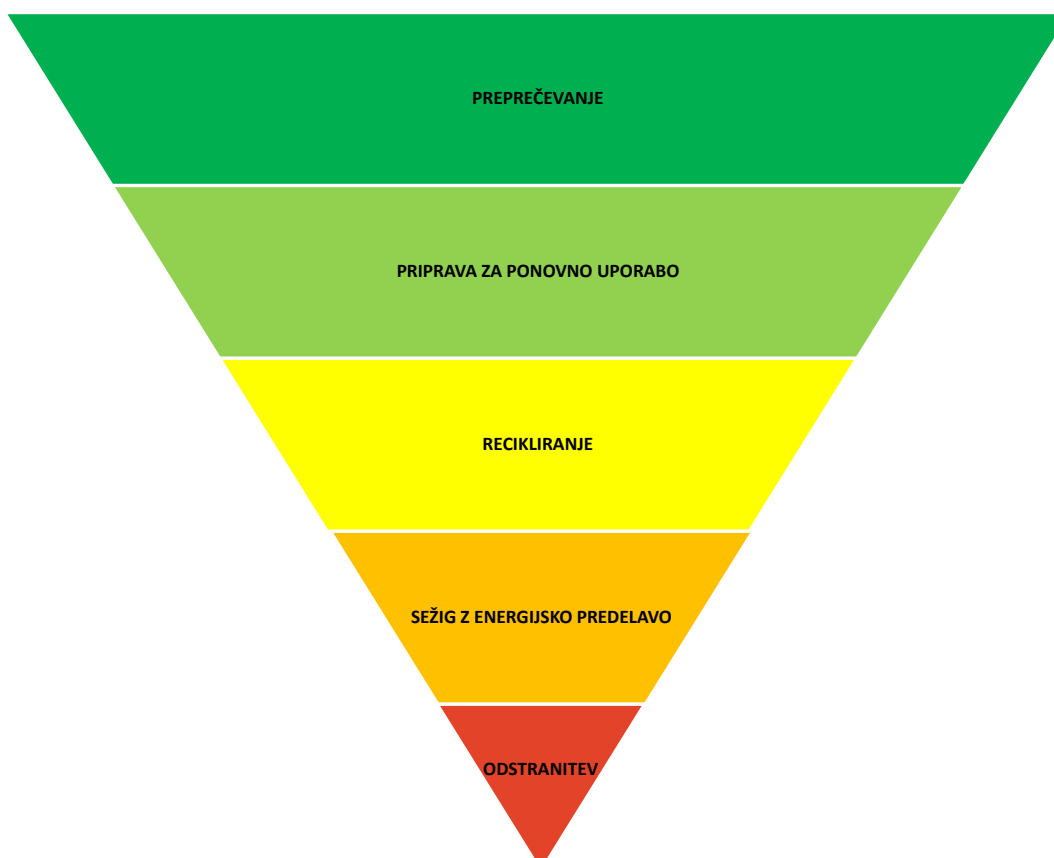

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi strategije Evropske komisije za plastiko iz leta 2018. Ni vključenih vseh 39 ukrepov iz strategije za plastiko.

06 Namen strategije Komisije za plastiko je okrepiti uporabo ključnih konceptov ravnanja z odpadki za plastične odpadke: načelo „onesnaževalec plača“, hierarhija ravnanja z odpadki in prenehanje statusa odpadka (glej [slika 4](#)). EU več desetletij podpira prizadevanja za boljše prakse ravnanja z odpadki. Na primer, namen šestega okoljskega akcijskega programa (2002–2012) je bil doseči bistveno zmanjšanje obsega

ustvarjenih odpadkov, zlasti z ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov¹⁰. To ni bilo doseženo, toda cilj je bil ohranjen v sedmem okoljskem akcijskem programu (2014–2020).

Slika 4 – Hierarhija ravnanja z odpadki, kot je opredeljena v okvirni direktivi o odpadkih iz leta 2008¹¹

Vir: Evropska komisija

07 Bistveni del ukrepov Komisije glede plastike je bil pregled direktiv EU o odpadkih, ki je bil zaključen maja 2018¹². Prejšnji cilj recikliranja odpadne plastične embalaže je bil v spremenjeni direktivi o embalaži in odpadni embalaži (v nadaljnjem besedilu: direktiva o embalaži) podvojen z 22,5 % (kar naj bi večina držav članic dosegla do leta 2008) na 50 % do leta 2025 ter 55 % do leta 2030. Države članice lahko cilje dosežejo s katerimi koli sredstvi, ki se jim zdijo primerna. Na *sliki 1* so prikazani cilji, določeni v direktivah o odpadkih, po vrstah odpadkov, za leta 2025, 2030 in 2035. V tej

¹⁰ Sklep št. 1600/2002/ES.

¹¹ Odstranjevanje zajema odlaganje odpadkov na odlagališčih.

¹² Direktiva (EU) 2018/850 o odlaganju odpadkov na odlagališčih, Direktiva (EU) 2018/851 o odpadkih in Direktiva (EU) 2018/852 o embalaži in odpadni embalaži.

direktivi o embalaži so določeni tudi drugi ukrepi za lažje doseganje povečanih ciljev glede recikliranja. Ti ukrepi zajemajo ločeno zbiranje, razširjeno odgovornost proizvajalca, ekonomske instrumente in načrte ravnanja z odpadki.

Tabela 1 – Cilji recikliranja in odlaganja na odlagališčih, določeni v sedanjih direktivah EU

Vrsta odpadkov	Pravna podlaga	do leta 2025	do leta 2030	do leta 2035
Komunalni odpadki, pripravljeni za ponovno uporabo ali recikliranje	Okvirna direktiva 98/2008/ES o odpadkih	55 %	60 %	65 %
Odlaganje komunalnih odpadkov na odlagališčih	Direktiva 1999/31/ES o odlaganju odpadkov na odlagališčih	–	–	Ne več kot 10 %
Recikliranje vse odpadne embalaže	Direktiva 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži	65 %	70 %	–
Recikliranje odpadne plastične embalaže	Direktiva 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži	50 %	55 %	–

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi posodobitve direktiv o odpadkih leta 2018

Energijska predelava: med odlaganjem in recikliranjem

08 Sežiganje plastičnih odpadkov z energijsko predelavo je v hierarhiji ravnanja z odpadki postavljeno pod recikliranje (glej [sliko 4](#)). V Evropi zdaj sežgemo več plastičnih odpadkov kot pa jih recikliramo. Da bi dosegli nove cilje glede recikliranja plastične embalaže, bomo morali te razmere zaobrtni¹³.

¹³ ICF/Eunomia, *Plastics: reuse, recycling and marine litter*, maj 2018.

09 Plastika se pridobiva predvsem iz surove nafte in pri njenem sežigu se sproščajo velike količine CO₂, pa tudi različne količine drugih snovi in onesnaževal, kot sta dušikov oksid in živo srebro. Nekatere emisije se lahko izravnajo s proizvodnjo energije, saj se s tem zmanjša potreba po drugih vrstah pridobivanja energije.

10 Plastiko bi bilo mogoče kemično reciklirati ali odložiti na odlagališča. Kemično recikliranje (tj. pretvorba odpadkov zopet v kemične proizvode) lahko obsega mnoge različne tehnologije. Te še niso tehnološko ali ekonomsko izvedljive možnosti obdelave odpadkov, medtem ko naj bi se odlaganje na odlagališčih drastično zmanjšalo.

11 Zato je lahko sežiganje v nekaterih primerih rešitev za ravnanje s plastičnimi odpadki, ki vsebujejo strupene snovi. Sežiganje se lahko šteje, odvisno od izida analize življenjskega kroga¹⁴, kot izvedljiva rešitev za obdelavo takih plastičnih odpadkov¹⁵, medtem ko se razvijajo druge tehnološke in regulativne rešitve.

¹⁴ Direktiva 2008/98/ES.

¹⁵ ICF/Eunomia, maj 2018.

Obseg in pristop pregleda

12 V tem pregledu je bil preučen pristop EU k problemu kopenskih plastičnih odpadkov s posebnim poudarkom na odpadni plastični embalaži. Poudarjene so nekatere vrzeli, tveganja, izzivi in priložnosti sprejetega pristopa. Sodišče se je osredotočilo na odpadno plastično embalažo, ker pomeni največji posamezni del plastičnih odpadkov (61 %). Iz pregleda so bili izvzeti morski odpadki.

13 To ni revizijsko poročilo, temveč pregled, ki temelji predvsem na javno dostopnih informacijah ali gradivu, ki je bilo zbrano posebej v ta namen. Sodišče je opravilo pregled in ne revizije, saj strategija za plastiko iz leta 2018 še zdaleč ni uresničena v praksi in so v posodobljenem zakonodajnem okviru EU (nove direktive) roki, do katerih morajo države članice izvajati direktive, po letu 2021. Zato še ni mogoče oceniti učinka teh sprememb. Kljub temu je ta pregled pravočasen, saj se prioritete prihodnje porabe EU še določajo in se o reformah pomembnih področij politike še odloča. Poleg tega bi lahko pregled Sodišča prispeval k skupni reviziji EUROSAI o odpadni plastični embalaži, ki se je začela izvajati leta 2020, in jo dopolnil.

14 Sodišče se je srečalo z uslužbenci GD za okolje, vodilnim generalnim direktoratom za to vprašanje, ter z vrsto deležnikov iz panoge in civilne družbe. Pregledalo je direktive in uredbe, strategije, dokumente politike, smernice, ocene, poročila o spremljanju in notranje dokumente, ki jih je predložila Komisija, ter poročila držav članic, mednarodnih in nevladnih organizacij. Obiskalo je Portugalsko in Nizozemsko, da bi spoznalo praktično izvajanje zadevnih politik. Te države, ki se srečujejo z vrsto izzivov na področju ravnanja s plastičnimi odpadki, skupnih mnogim državam članicam EU, je izbralo zato, da bi lahko razumelo vrsto različnih izzivov, s katerimi se srečujejo javni organi pri prizadevanjih za izboljšanje ravnanja s plastičnimi odpadki, in rešitve, s katerimi se odzivajo nanje.

Pregled ukrepov in politik EU po sektorjih

Politike EU glede plastike v ključnih sektorjih

15 Namen strategije za plastiko iz leta 2018 je obravnavati vse glavne sektorje, v katerih v EU nastajajo plastični odpadki. Delo v zvezi z izvajanjem strategije še poteka. Obsega ocene in preglede direktiv ter podporne študije za opredelitev možnosti za preprečevanje nastajanja odpadkov in izboljšanje ravnanja s plastičnimi odpadki. Z novim akcijskim načrtom za krožno gospodarstvo je Komisija zavezana k reviziji zakonodaje v zvezi z ravnanjem z odpadki v prihodnjih letih v ključnih sektorjih, v katerih nastajajo plastični odpadki, in sicer sektorjih avtomobilov, gradbenih materialov in embalaže¹⁶.

16 Čeprav trenutno obstajajo pravno zavezujoči cilji (glej [tabelo 1](#)) za plastično embalažo, pa podobnih ciljev za plastične odpadke iz kmetijskega in gradbenega sektorja ni. Ravnanje z odpadki v sektorjih avtomobilov ter električne in elektronske opreme ureja ločena zakonodaja¹⁷, toda v njej ni posebnih ciljev glede recikliranja plastike.

¹⁶ Sporočilo Komisije z naslovom *Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo*, COM(2020) 98 final.

¹⁷ Direktiva 2012/19/EU o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO) in Direktiva 2000/53/ES o izrabljenih vozilih.

Kmetijstvo

17 Uporaba plastike v kmetijstvu se povečuje. Ocenjuje se, da je bilo leta 2017 v kmetijstvu EU uporabljeno 1,7 milijona ton plastike¹⁸. Glavne uporabe plastike v kmetijstvu so (v padajočem vrstnem redu): silažne folije, rastlinjaki in tuneli, zastirne folije, namakalni cevovodi, mreže in vrvi. Industrija plastike je leta 2014 ocenila, da se je recikliralo 28 % zbrane odpadne plastike iz kmetijstva, 30 % je bilo poslano v energijsko predelavo, 42 % pa odloženo na odlagališčih¹⁹. Kljub temu utegne nekaj plastike ostati na poljih ali pa se nezakonito sežge, saj se v nobeni shemi za zbiranje plastike za kmetijstvo trenutno ne zbere več kot 70 % izrabljene plastike²⁰.

18 EU nima ciljev za ravnanje s plastičnimi odpadki iz kmetijstva. Pet držav članic ima trenutno nacionalne sheme zbiranja plastičnih odpadkov iz kmetijstva. Recikliranje plastike iz kmetijstva je lahko težavno, ponovna uporaba pa praktično nemogoča. Odpadne zastirne folije so navadno izpostavljene hudim vremenskim vplivom, prekrite s prstjo in včasih pesticidi ter so lahko onesnažene s kontaminanti.

19 Komisija je začela izvajati študijo, s katero bo ocenila možnost za izboljšanje stopenj zbiranja in recikliranja plastičnih odpadkov iz kmetijstva po vsej EU leta 2020. Skupna kmetijska politika EU (SKP) omogoča financiranje, na primer, zamenjave plastičnih tunelov s takimi iz stekla in jekla.

Avtomobilska industrija

20 Plastičnih je približno 11 % materialov, uporabljenih v vozilih²¹. To pomeni, da se ustvari približno 1 milijon ton plastičnih odpadkov na leto²². Komisija ocenjuje, da se vsako leto za približno 30 % izrabljenih vozil EU ne uporabijo predpisani načini obdelave²³. Posledično ta vozila niso ustrezno, ali pa sploh niso, predelana ali reciklirana. Samo 9 % plastičnih odpadkov, zbranih iz teh izrabljenih vozil, za katere se

¹⁸ Plastics Europe, *Plastics – the Facts 2018*.

¹⁹ Plastics Europe, *Plastics – the Facts 2015*.

²⁰ Podatki združenja *Agriculture Plastics Europe*.

²¹ GHK, *Study to examine the benefits of the End of Life Vehicles Directive*, maj 2006.

²² Na podlagi ocene v višini 8–9 milijonov ton odpadkov iz izrabljenih vozil, proizvedenih letno v EU, ki je bila podana v preverjanju primernosti petih vodnih tokov leta 2014.

²³ Oko Institut, *Assessment of the implementation of Directive 2000/53/EU on end-of-life vehicles*, 2017.

ne uporabijo ustrezni načini obdelave, se trenutno reciklira²⁴. Količina reciklirane plastike, uporabljene pri proizvodnji avtomobilov, redko presega nekaj odstotkov celotnega proizvoda. Ni cilja za celotno panogo ne za uporabo reciklirane plastike v osebnih vozilih ne za recikliranje plastike ob koncu življenjske dobe vozila. V direktivi o izrabljenih vozilih so določeni cilji glede predelave in ponovne uporabe ali recikliranja vozil glede na težo. Stopnja predelave bi morala biti v povprečju 95 % na avtomobil na leto, stopnja ponovne uporabe ali recikliranja pa najmanj 85 %. EU-28 je nekoliko preseгла minimalni 85-odstotni cilj glede ponovne uporabe/recikliranja, ni pa dosegla 95-odstotnega cilja predelave²⁵.

Elektronika

21 Po ocenah EU vsako leto ustvari 9,4 milijona ton odpadne električne in elektronske opreme (OEEO), od katerih je po ocenah 20 % plastične²⁶. Po poročilih se je za samo 35 % ustvarjenih odpadkov OEEO uporabilo predpisani sistem zbiranja in obdelave v EU. Nezakonite pošiljke v tretje države pomenijo precejšen izziv za izboljšanje tega stanja. Po ocenah vsako leto iz EU izgine 1,3 milijona ton (ali približno 14 %) ²⁷ ustvarjenih odpadkov OEEO. Večina držav članic je dosegla cilje, ki so se uporabljali za obdobje do leta 2015 glede zbiranja, predelave in recikliranja glavnih kategorij odpadkov OEEO (oprema za IT in telekomunikacije, mali in veliki gospodinjstvi aparati)²⁸. Ti cilji glede predelave/recikliranja se razlikujejo glede na kategorijo proizvoda in znašajo od 70 % do 80 % za predelavo ter od 50 % do 75 % za pripravo za recikliranje ali ponovno uporabo. Od leta 2016 oziroma 2019 veljajo višji cilji. Ni ločenega cilja za recikliranje plastike v odpadkih OEEO, ki je osredotočeno na recikliranje nujno potrebnih kovin.

²⁴ *Commission Staff Working Document Accompanying the 2018 Plastics Strategy*, SWD(2018) 16 final, str. 21.

²⁵ Eurostat.

²⁶ *Commission Staff Working Document Accompanying the 2018 Plastics Strategy*, SWD(2018) 16 final.

²⁷ *Countering WEEE Illegal Trade Project, Summary Report*, 30. avgust 2015.

²⁸ Poročilo o izvajanju Direktive 2002/96/ES o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO), september 2018, str. 177.

22 Kompleksnost zasnove proizvoda in možna prisotnost problematičnih kemikalij (npr. zaviralcev gorenja) ovirata recikliranje plastike iz odpadkov OEEO. Komisija preučuje, kako okrepiti načela krožne zasnove (popravljenost, modularnost, nadgradljivost in enostavnost razstavitve), da bi podprla ponovno uporabo in recikliranje.

Gradbeništvo in rušenje objektov

23 Večina držav članic je že dosegla 70-odstotni cilj glede odpadkov iz gradbeništva za leto 2020, določen v okvirni direktivi o odpadkih. Ta cilj je bil dosežen predvsem z uporabo predelanih odpadkov za namene, kot so zasipanje in nizkokakovostna predelava (npr. za podlago cestišč). Ni ciljev za predelavo plastike v odpadkih iz gradbeništva in rušenja objektov. Pri recikliranju plastičnih odpadkov iz gradbeništva se pojavlja niz izzivov: plastika je lahko del kompozitne konstrukcije, lahko je razkrojena in vsebuje različne dodatke z nepoznanimi značilnostmi, pomešana je s splošnimi odpadki, zaradi česar je njeno sortiranje težavno in nesmotrno²⁹. V strategiji za plastiko sta predvidena ocena in pregled uredbe o gradbenih proizvodih do konca leta 2021 z namenom, da se poveča uporaba vsebnosti recikliranih materialov.

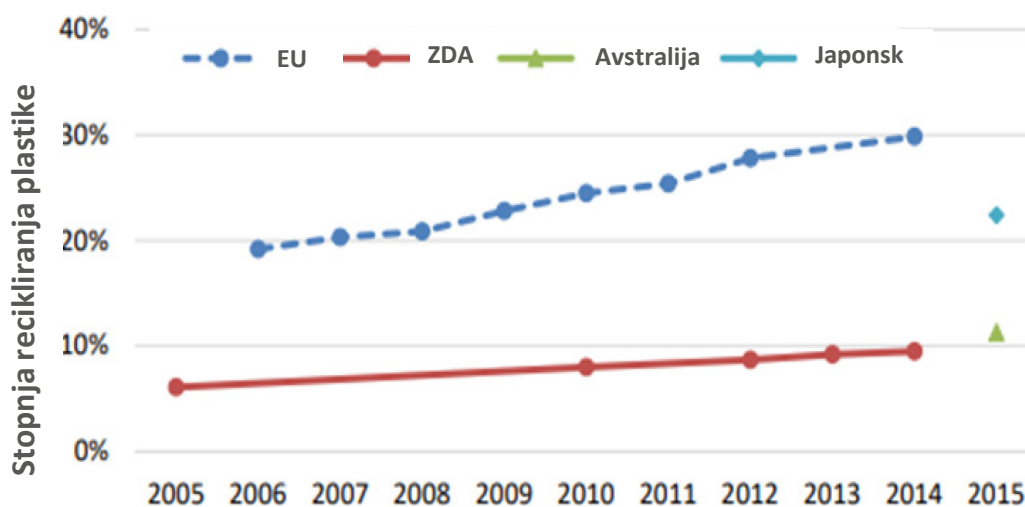
Embalaza

24 V povprečju se v EU proizvede 32 kg **odpadne plastične embalaže** na osebo na leto v primerjavi s 45 kg na osebo na leto v ZDA, 5 kg v Indiji in 33 kg na Japonskem³⁰. V skladu z informacijami, s katerimi razpolaga organizacija OECD, je v EU stopnja recikliranja plastike (za vse vrste plastičnih odpadkov skupaj) najvišja med vsemi naprednimi gospodarstvi (glej *slika 5*). Značilnosti in kakovost podatkov, na katerih temelji ta ugotovitev, se med državami zelo razlikujejo, vseeno pa v grobem kažejo različne ravni napredka.

²⁹ Evropska agencija za okolje, *Construction and demolition waste: challenges and opportunities in a circular economy*, 16. januar 2020.

³⁰ UN Environment, *Single use plastics. A roadmap for sustainability*, 2018.

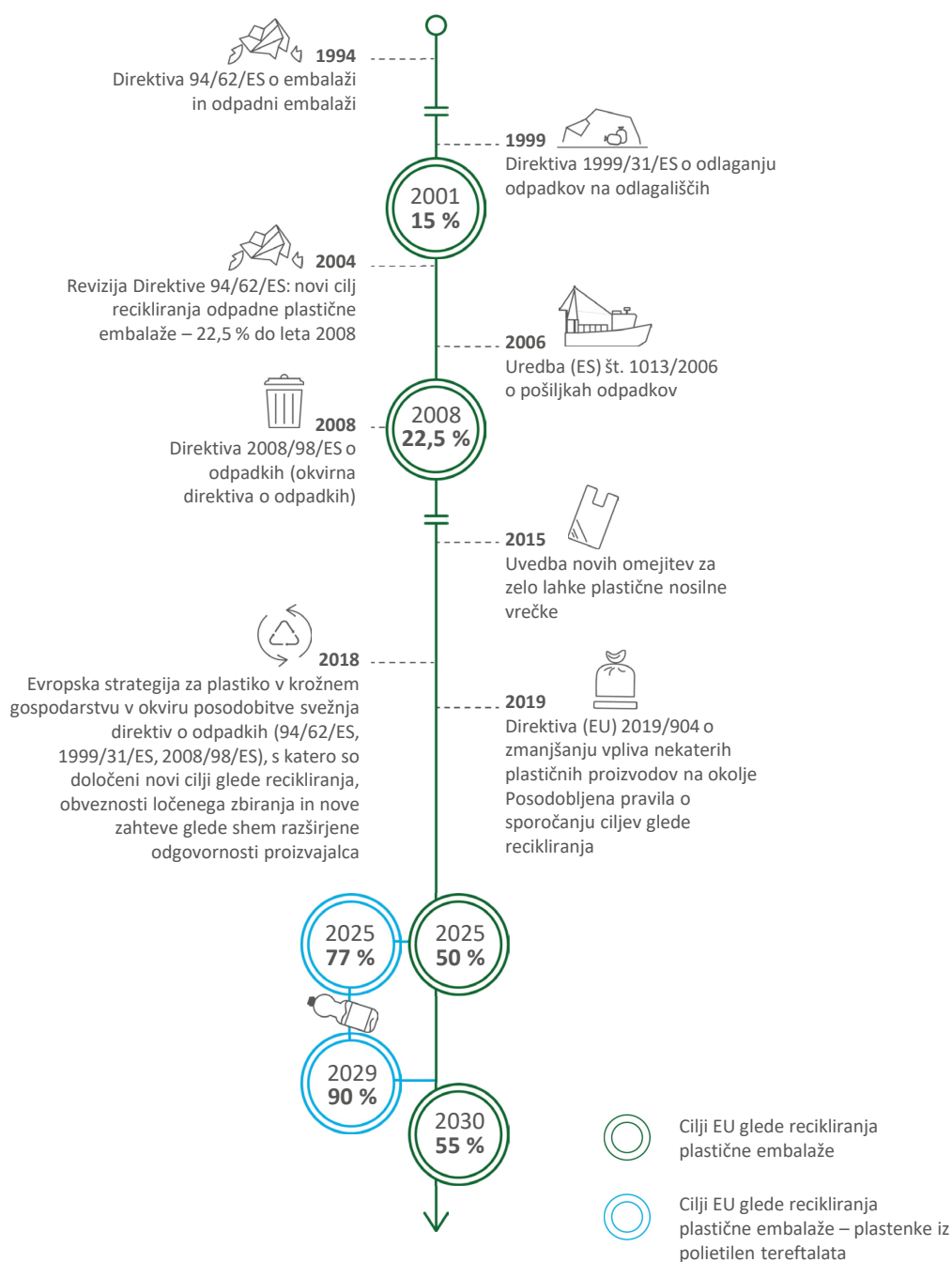
Slika 5 – Stopnje recikliranja plastike v izbranih gospodarstvih z visokimi prihodki

Vir: Na podlagi dokumenta organizacije OECD (2018), *Improving Markets for Recycled Plastics: Trends, Prospects and Policy Responses*, OECD Publishing, Pariz, <https://doi.org/10.1787/9789264301016-en>

25 Pravni okvir za izboljšanje ravnanja z odpadno plastično embalažo, ki ga zagotavlja direktiva o embalaži, je bil postopoma dopolnjen z drugimi direktivami in uredbami. Z njimi so določeni cilji glede priprave za ponovno uporabo in recikliranje komunalnih odpadkov (Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv), predpisi o pošiljkah odpadkov (Uredba (ES) št. 1013/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o pošiljkah odpadkov) ter omejitve odlaganja odpadkov na odlagališčih (Direktiva Sveta 1999/31/ES z dne 26. aprila 1999 o odlaganju odpadkov na odlagališčih) (glej [slika 6](#)).

Slika 6 – Okvir in cilji EU za plastično embalažo

Vir: Evropsko računsko sodišče

Odpadna plastična embalaža

26 Celotni življenjski cikel plastične embalaže je lahko mnogo daljši od faze porabe in izbire na vsaki stopnji cikla vplivajo na to, kako se obdelujejo odpadki (glej *slika 7*). Te izbire se začnejo na stopnji izbire kemičnih proizvodov, ki ji sledi proizvodnja surovin, pretvorba v embalažo, uporaba/ponovna uporaba in odstranjevanje ter obdelava izrabljene plastike. Plastična embalaža znatno prispeva k problemu smetenja v okolju. To je privedlo do direktive o plastičnih proizvodih za enkratno uporabo leta 2019.

Slika 7 – Življenjski cikel plastične embalaže

Vir: Evropsko računsko sodišče

Zasnova embalaže

Bistvene zahteve, ki jih ni mogoče uveljaviti v praksi

27 V EU mora biti embalaža usklajena z bistvenimi zahtevami iz direktive o embalaži iz leta 1994. Te zahteve zadevajo zlasti proizvodnjo in sestavo embalaže ter postopke za snovno in energijsko predelavo. Te zahteve so, razen manjših sprememb ubeseditve leta 2018, še vedno enake in v skladu z njimi mora biti embalaža:

- minimalne teže in prostornine, da se zagotovita varnost in higieničnost,
- zasnovana, proizvedena in tržena tako, da se omogočita ponovna uporaba in predelava, vključno z recikliranjem, ter se kar se da zmanjša učinek na okolje med odstranjevanjem,
- proizvedena tako, da se kar se da zmanjša prisotnost škodljivih in drugih nevarnih snovi in materialov v emisijah, pepelu ali izcedni vodi, kadar se odstrani.

28 Evropski odbor za standardizacijo je leta 2004 objavil standarde o preprečevanju nastajanja, ponovni uporabi, snovni predelavi in energijski predelavi embalaže (CEN). Komisija je te standarde objavila v uradnem listu februarja 2005 kot priznane standarde, za katere bi morali proizvajalci dokazati, da jih izpolnjujejo. V raziskavi Komisije o panožnih deležnikih iz leta 2009 se je pokazalo, da se panoga strinja s prilagodljivostjo, ki jo omogočajo bistvene zahteve, saj imajo podjetja na splošno prosto izbiro glede izvajanja različnih postopkov, da dokažejo skladnost³¹. Do leta 2011 je imelo pet držav članic mehanizme za spremljanje uporabe³² bistvenih zahtev. V direktivi o embalaži je določeno, da se domneva skladnost, če se uporabljajo standardi CEN.

29 Komisija v skladu s pooblastilom, ki ga je prejela v revidirani direktivi o embalaži leta 2018, sedaj pregleduje možnosti za revizijo bistvenih zahtev za podporo svojega cilja o tem, da bi morale biti do leta 2030 mogoče vso plastično embalažo ponovno uporabiti in/ali reciklirati na ekonomsko izvedljiv način³³. V študiji o uspešnosti bistvenih zahtev, izvedeni za Komisijo leta 2020, je bilo zaključeno, da zahtev ni mogoče uveljaviti v praksi³⁴. V tej študiji je bilo zaključeno tudi, da bistvene zahteve niso usklajene z dandanašnjimi potrebami in da bi morale posodobljene zahteve zlasti:

- odražati hierarhijo ravnanja z odpadki s spodbujanjem zasnove za ponovno uporabo in recikliranje,
- opredeliti zasnovo in materiale za embalažo, ki bodo verjetno povzročile težave za pobiralce in predelovalce odpadkov,

³¹ BIO Intelligence Service, *Awareness and Exchange of Best Practices on the Implementation and Enforcement of the Essential Requirements for Packaging and Packaging Waste*, 2011.

³² Prav tam.

³³ Evropska komisija, *Zeleni dogovor*, COM(2019) 640 final.

³⁴ Eunomia, *Effectiveness of the Essential Requirements for Packaging and Packaging Waste and Proposals for Reinforcement*, februar 2020.

- o strožje in izrecneje opredeliti zahteve za preprečevanje nastajanja odpadkov,
- o zagotoviti usklajenost s razvojem politik EU glede uporabe in vrednosti nekaterih plastičnih proizvodov, primernih za kompostiranje,
- o podpreti povpraševanje po visokokakovostnih recikliranih materialih in njihovo ponudbo ter
- o določiti dobro opredeljene postopke uveljavljanja, ki bodo nadomestili domnevo o skladnosti.

Z zavezništvom za krožno plastiko se lahko dopolnijo prizadevanja EU

30 Kampanja o zavezi, uvedena v strategiji o plastiki, dopolnjuje prizadevanja Komisije za izboljšanje ravnanja s plastičnimi odpadki. Njen cilj je do leta 2025 v proizvode vdelati 10 milijonov ton reciklirane plastike na leto. Komisija je marca 2019 ocenila zaveze in odkrila vrzel med količino reciklirane plastike, ki so se jo podjetja zavezala zagotoviti (11 milijonov ton), in količino zavez, ki se lahko uporabijo (6,4 milijona ton). V EU se zdaj uporabijo štiri milijoni ton recikliranega materiala na leto. Komisija je ustanovila zvezo za krožno gospodarjenje s plastiko, da bi zmanjšala to vrzel. Do julija 2020 je 225 akterjev, vključno z glavnimi akterji na trgih embalaže, avtomobilov, odpadne električne in elektronske opreme ter plastike v kmetijstvu, podpisalo zaveze te navedene zveze. Podjetja in poslovna združenja se zavežejo, da bodo priskrbeli ali uporabili določeno količino reciklirane plastike ali olajšala ta proces.

31 Komisija zdaj spremlja izpolnjevanje zavez na *ad hoc* podlagi. Zveza za krožno gospodarjenje s plastiko se je zavezala, da bo do leta 2021 oblikovala prostovoljen sistem spremljanja količine reciklirane plastike, ki se porabi v evropskih proizvodih³⁵. Primerljivi in zanesljivi podatki o napredku pri doseganju cilja 10 milijonov ton lahko pripomorejo k večjemu zaupanju v prizadevanja ključnih deležnikov in so pokazatelj uspeha ali neuspeha te pobude.

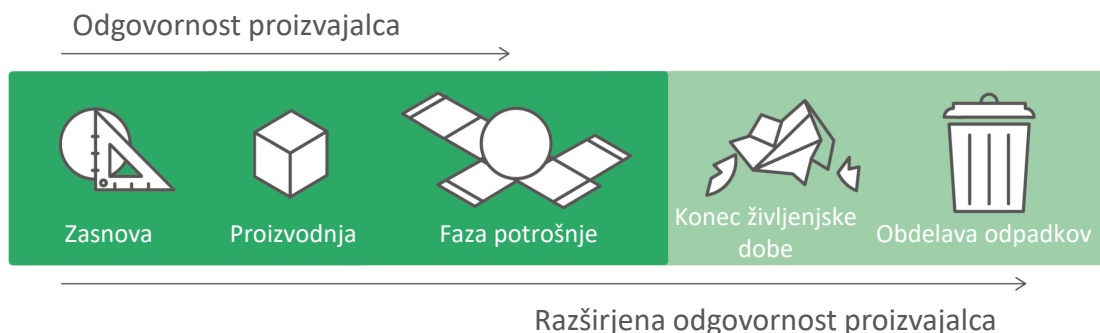
³⁵ *Circular Plastic Alliance Declaration.*

Sheme razširjene odgovornosti proizvajalca

32 Namen shem razširjene odgovornosti proizvajalca je, da se naloži proizvajalcem finančna in organizacijska odgovornost za upravljanje njihovih proizvodov po tem, ko postanejo odpadki (glej [slika 8](#)). Zaradi uvedbe zavezujočih ciljev glede recikliranja plastične embalaže v direktivi o embalaži leta 1994 so mnoge države članice uporabile ta pristop, da bi:

- o naložile proizvajalcem odgovornost za stroške, povezane s koncem življenjske dobe, da bi se spodbudila boljša zasnova za zmanjšanje teh stroškov (lažja embalaža, večja možnost recikliranja...),
- o izboljšale stopnje ponovne uporabe in recikliranja,
- o zmanjšale stroške ravnanja z odpadki za občine (in davkoplachevalce), tako da se ti prenesejo na proizvajalce in potrošnike (ko se strošek razširjene odgovornosti proizvajalca internalizira v ceni proizvoda).

Slika 8 – Meje odgovornosti proizvajalca in razširjene odgovornosti proizvajalca

Vir: Evropsko računsko sodišče

Sheme razširjene odgovornosti proizvajalca za embalažo se obširno uporabljajo v EU, toda v ravneh uspešnosti so velike razlike

33 Vsaka država članica EU ima vzpostavljeno shemo razširjene odgovornosti proizvajalca (glej [slika 8](#)) za odpadno plastično embalažo³⁶. Obseg shem se po EU razlikuje. Nekatere sheme pokrivajo samo embalažo iz gospodinjstev, medtem ko druge zajemajo tudi odpadno embalažo iz trgovin in industrije. V teh shemah se zbira

³⁶ BIO Intelligence Service, *Development of Guidance on Extended Producer Responsibility*, 2014.

in obdeluje odpadna plastična embalaža, da bi se je manj odložilo na odlagališča. S povečanjem stopnje recikliranja te sheme pomagajo državam članicam premakniti ravnanje z odpadno plastično embalažo po hierarhiji odpadkov navzgor (glej [slika 4](#)), s tem pa pripomorejo k učinkoviti rabi virov gospodarstva EU.

34 Precejšnje pomanjkanje podatkov, metodološke težave pri razlikovanju med učinkom shem razširjene odgovornosti proizvajalca zaradi drugih dejavnikov in velike razlike v uporabljenih sistemih ovirajo zmožnost organizacije OECD, da bi ocenila učinek shem razširjene odgovornosti proizvajalca³⁷. Sozakonodajalca EU sta opozorila tudi na velike razlike v stopnjah učinkovitosti shem in obsegu odgovornosti proizvajalcev³⁸.

Sheme razširjene odgovornosti proizvajalca spodbujajo lažjo embalažo, možnosti recikliranja pa ne

35 V shemah razširjene odgovornosti proizvajalca se proizvajalcem zaračunava pristojbina za ravnanje z njihovimi proizvodi ob koncu življenjskega cikla. V tej pristojbini so upoštevani stroški obdelave odpadne plastične embalaže, ki se zbira in upravlja v okviru sheme. Te pristojbine ne temeljijo na stroških obdelave 100 % plastične embalaže, ki se da na trg, temveč na stroških, ki nastanejo za shemo razširjene odgovornosti proizvajalca za ravnanje z embalažo, ki se v njej zbira. Stroški obdelave izrabljene plastike na enoto so zato za proizvajalca nižji od dejanskih stroškov recikliranja plastične embalaže.

36 V večini shem razširjene odgovornosti proizvajalca morajo člani plačati pristojbine glede na težo plastične embalaže, ki jo dajo na trg. S tem se proizvajalce spodbuja k zmanjšanju teže plastične embalaže, da bi zmanjšali stroške. Na primer, povprečna teža 500-mililitrske plastenke iz polietilen tereftalata (PET) se je v EU zmanjšala s 24 g leta 1990 na 9,5 g leta 2013³⁹. V delovnem dokumentu služb Komisije je bilo ugotovljeno, da je pri širši zasnovi plastične embalaže za možnosti recikliranja več ovir, povezanih s proizvodjalnimi procesi, navadami ali pomanjkanjem dialoga v celotni verigi

³⁷ OECD, *Extended Producer Responsibility: Updated guidance for efficient waste management*, 2016.

³⁸ Direktiva 2018/852.

³⁹ Spletna stran o plastični embalaži *Plastic Converters Europe*.

vrednosti in med različnimi akterji⁴⁰. To ima lahko znaten učinek, saj se ocenjuje, da je več kot 80 % vseh učinkov na okolje, povezanih s proizvodi, določenih v fazi zasnove proizvoda⁴¹. V nekaterih primerih utegne biti za izredno lahko embalažo manj možnosti za recikliranje, saj ima večplastno strukturo, pri kateri se uporabijo različne vrste plastike za doseg istih lastnosti kot pri debelejši embalaži iz samo enega materiala.

Namen novih pravil EU je uskladiti in okrepiti sheme razširjene odgovornosti proizvajalca

37 Da bi EU obravnavala ta vprašanja in okrepila prispevek razširjene odgovornosti proizvajalca k doseganju ciljev glede recikliranja odpadne plastične embalaže, je v reviziji direktive o embalaži leta 2018 take sheme za embalažo uvedla kot obvezne. Poleg tega se v revidirani okvirni direktivi o odpadkih leta 2018 zahteva, da morajo imeti take sheme:

- kontrolne mehanizme, vključno z neodvisnimi revizijami finančnega poslovanja in obveznosti poročanja o podatkih,
- pristojbine za kritje stroškov ravnanja z odpadki, zagotavljanja informacij in obveznosti poročanja podatkov,
- okoljsko prilagoditev pristojbin (prilagoditev pristojbin, ki jih plačajo člani shem razširjene odgovornosti proizvajalca, da bi se spodbudilo recikliranje),
- ureditve, da se razkrijejo pristojbine, ki jih plačajo člani,
- splošno pokritost področij in/ali proizvodov (ne da bi bile omejene na najbolj donosne segmente ali področja).

38 V nekaterih shemah razširjene odgovornosti je že bil uveden sistem prilagoditve pristojbin, povezan s tem, katero plastično embalažo je mogoče reciklirati. Pristojbine se lahko določijo ob upoštevanju razpoložljivosti tehnologij recikliranja, prisotnosti motečih ali strupenih dodatkov, sestave embalaže (polimeri, ki jih je lahko reciklirati, večplastnost) in obstoja trgov za sekundarne surovine. Države članice so izbrale

⁴⁰ Evropska komisija, *Commission Staff Working Document Accompanying the 2018 Plastics Strategy*, SWD(2018) 16 final.

⁴¹ Evropska komisija, *spletna stran o politiki za trajnostne izdelke*, nazadnje posodobljeno 13. decembra 2018.

različne pristope k prilagoditvi, kot je uporaba pristopov z bonusi v primerjavi z bonusi in malusi (glej [okvir 1](#)).

Okvir 1

Prilagoditve pristojbin v nizozemski shemi razširjene odgovornosti proizvajalca

V nizozemskem skladu za odpadno embalažo (Afvalfonds Verpakkingen) se uporablja sistem prilagoditev pristojbin od leta 2019. Uporablja se sistem bonusov z nižjimi pristojbinami (0,34 EUR za kg namesto 0,60 EUR za kg leta 2020) za nagrajevanje podjetij, ki uporabljajo embalažo iz toge plastike z dobrimi možnostmi recikliranja in pozitivno tržno vrednostjo po sortiranju, kar privede do nižjih stroškov za sklad Afvalfonds Verpakkingen.

Pri odločanju o tem, ali so možnosti za recikliranje plastične embalaže dobre, sklad uporablja preverjanje recikliranja KIDV za embalažo iz toge plastike, ki jo je razvil Nizozemski inštitut za trajnostno embalažo. Sklad Afvalfonds Verpakkingen nagraduje uporabo embalaže z dobrimi možnostmi recikliranja in ne kaznuje uporabe druge embalaže.

Na odločitve o uporabi sheme z bonusi, ne pa sheme z bonusi in malusi, so vplivali želja, da se posreduje pozitiven signal trgu, ter praktični izzivi uporabe sistema malusov, za katerega bi moral sklad Afvalfonds Verpakkingen izvesti podrobne tehnične kontrole na široki paleti vrst plastične embalaže s precejšnjimi stroški.

S kavcijskim sistemom je mogoče podpreti bolj ambiciozne cilje glede recikliranja plastenk, vendar ni brez stroškov

39 V direktivi o plastičnih izdelkih za enkratno uporabo so za države članice določeni cilji zbiranja za namene recikliranja, in sicer 77 % do leta 2025 ter 90 % do leta 2029 za do 3-litrsko plastenko za pijače, namenjene za enkratno uporabo⁴². Ker so plastenke za pijače vrsta plastične embalaže, se bodo ti cilji upoštevali pri ciljih recikliranja plastične embalaže. Države članice bodo morale zagotoviti, da bodo plastenke za pijače iz polietilen tereftalata, namenjene za enkratno uporabo, ki se bodo dale na trg v njihovi državi do leta 2025, vsebovale povprečno 25 % recikliranega materiala. Ta delež bo narasel na 30 % do leta 2030 za vse plastenke za pijače, namenjene za enkratno uporabo.

⁴² Direktiva (EU) 2019/904, člen 9.

40 Kavcijski sistem delujejo tako, da se zaračuna pribitek na ceno proizvoda ob nakupu. Ta znesek se povrne ob vračilu prazne embalaže. V direktivi o plastičnih izdelkih za enkratno uporabo ni določena obvezna uporaba kavcijskega sistema, da bi se dosegli cilji zbiranja plastenk za pijače za namene recikliranja, vendar je opredeljena kot ena od možnosti, ki jih države članice lahko uporabijo. Komisija je v svojih poročilih zgodnjega opozarjanja iz leta 2018 o izvajanju zakonodaje o odpadkih predlagala, naj nekatere države članice (Ciper, Portugalska in Romunija) razmislijo o uvedbi kavcijskega sistema kot možnem načinu za rešitev tveganja, da ne bi dosegle cilja o 50-odstotni pripravi za ponovno uporabo/recikliranje komunalnih odpadkov v letu 2020.

41 Po poročilih mreže agencij za varstvo okolja države članice, ki so sprejela ta sistem, zberejo v povprečju več kot 80 %⁴³ plastenk iz polietilen tereftalata, v primerjavi s povprečnimi 58 %, ki se zberejo v vsej EU. Državam članicam lahko tako visoke stopnje ločenega zbiranja plastenk iz polietilen tereftalata pomagajo doseči cilja glede recikliranja plastične embalaže za leti 2025 in 2030. Kavcijski sistemi lahko privedejo tudi do kakovostnejše plastike, ki se donosneje reciklira⁴⁴. Vendar lahko uvedbo kavcijskega sistema spremljajo stroški, tako neposredni kot posredni, in lahko še prispevajo k povečanju kompleksnosti sistemov držav članic za ravnanje z odpadki.

42 Pri uvedbi in izvajanju infrastrukture kavcijskega sistema nastanejo neposredni stroški. Ocenjuje se, da stane izvajanje nemškega sistema kavcij približno 800 milijonov EUR na leto⁴⁵. Slovaško ministrstvo za okolje ocenjuje, da bo znašal letni primanjkljaj upravljavca kavcijskega sistema 5 milijonov EUR (15 % kavcijskega sistema za plastenke iz polietilen tereftalata in aluminijaste pločevinke⁴⁶. Proizvajalci bodo plačali dodatno pristojbino za pokritje tega primanjkljaja. Neposredni stroški prehoda z zbiranja plastenk iz polietilen tereftalata po sistemu odvoza od vrat do vrat na kavcijski sistem bi lahko privedlo do prerazporeditve stroškov in dobičkov v vrednostni verigi, na primer do izgube dobička za občine, ki zbirajo in prodajajo prazne plastenke izvajalcem recikliranja. S sistemom označevanja embalaže (ki jih lahko odčitajo naprave za kavcijski sistem) se prepreči, da bi se v tujini kupljene plastenke vnesle v kavcijski

⁴³ Mreža agencij za varstvo okolja, *Working Paper. Deposit Return Schemes: Data and figures from 16 Member Countries of the EPA Network*, marec 2018.

⁴⁴ *Commission Staff Working Document Accompanying the 2018 Plastics Strategy*, SWD(2018) 16 final.

⁴⁵ BBC, *Drinks bottles and can deposit return scheme proposed*, 28. marec 2018.

⁴⁶ Inštitut za okoljsko politiko, Ministrstvo za okolje Republike Slovaške, *Real Price of Deposit. Analysis of the introduction of the deposit-refund system for single-use beverage packaging in the Slovak Republic*, november 2018.

sistem države članice. Tovrstni čezmejni pretok lahko privede do manjših stopenj zbiranja in recikliranja, če med državami članicami ni sporazumov o usklajenosti ali interoperabilnosti.

Poročanje, podatki in doseganje ciljev

Izvajanje pravnih zahtev šteje za zadovoljivo

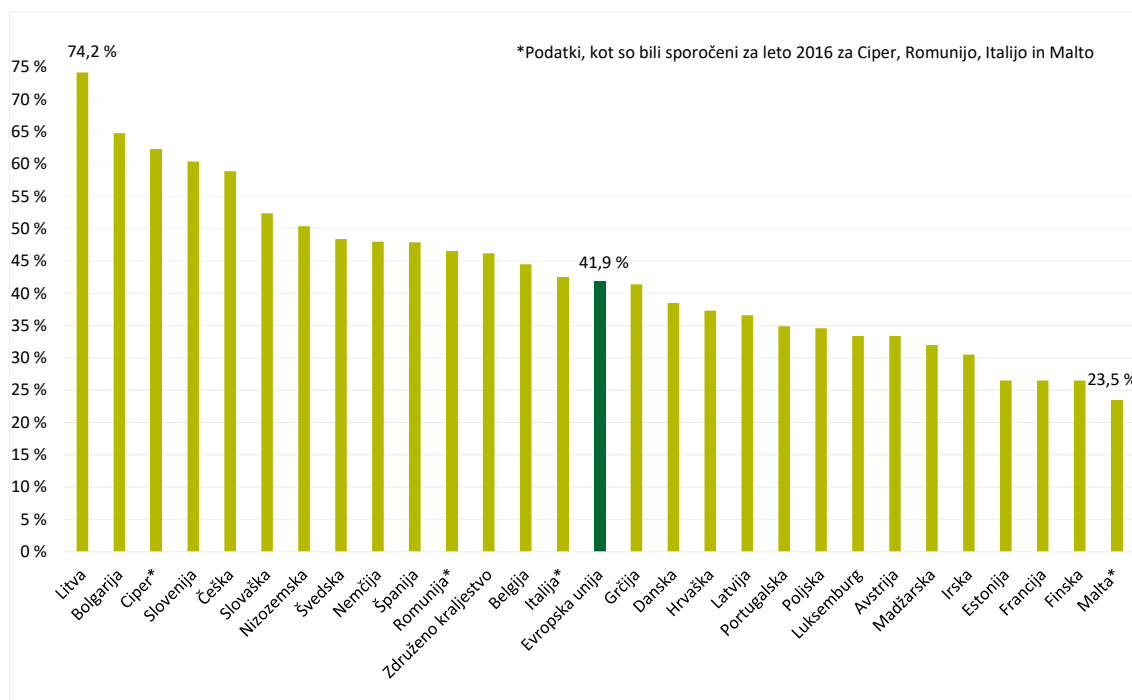
43 V poročilih Komisije o izvajanju direktive o embalaži je predstavljeno pretežno zadovoljivo izvajanje direktive, čeprav so v njih opozorila na vrzeli pri ukrepih za preprečevanje in uspešno ločeno zbiranje odpadne embalaže. Komisija je od leta 2008 proti državam članicam sprožila 45 postopkov za ugotavljanje kršitev direktive o embalaži. Ti postopki so v glavnem povezani z neporočanjem o ukrepih, ki so jih sprejele države članice (29 primerov), nezadostnim prenosom (8 primerov) in slabim izvajanjem direktive o embalaži (8 primerov). Po teh postopkih ni nobena država članica prejela kazni.

Velika razhajanja in stopnja napake v poročanju držav članic o podatkih

44 Države članice letno (v letu n za leto $n - 2$) poročajo Komisiji o podatkih glede stopenj recikliranja plastične embalaže, izraženih kot odstotni delež skupne plastične embalaže, ki se da na trg. Najnovejše razpoložljive sporočene stopnje recikliranja plastike se znatno razlikujejo, od 23,5 % za Malto do 74,2 % za Litvo, pri čemer je povprečje EU 41,9 % (glej [sliko 9](#)). Države članice merijo količino plastike, o kateri poročajo kot o reciklirani, na različnih točkah postopka zbiranja-sortiranja-recikliranja⁴⁷. To lahko skupaj z netočnimi ocenami plastične embalaže, ki se da na trg, vpliva na sporočeno stopnjo recikliranja. Do netočnih ocen lahko pride zaradi nezadostnih spodbud za pravilno poročanje, izključitve malih proizvajalcev iz poročanja o podatkih, subjektov, ki ne predložijo podatkov, nepopolnega pokritja spletne prodaje in čezmejnih nakupov in izključitve ponovno uporabne embalaže, ki se da prvič na trg, iz izračuna.

⁴⁷ Eunomia, *Study on waste statistics - a comprehensive review of gaps and weaknesses and key priority areas for improvement in the EU waste statistics*, oktober 2017.

Slika 9 – Sporočene stopnje recikliranja plastične embalaže v letu 2017

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata

45 V študiji o statističnih podatkih o odpadkih⁴⁸, ki jo je naročila Komisija, se je pokazalo, da je bistvena stopnja napake posledica manevrskega prostora pri razlagi pravno zavezujočih obveznostih, nezadostnega preverjanja podatkov, velikih razlik med metodami izračunavanja in postopki preverjanja ter pomanjkanja spodbud za točno sporočanje. Tako študija o statističnih podatkih o odpadkih kot najnovejše poročilo o izvajanju zakonodaje o odpadkih⁴⁹ kaže, da utegnejo biti sporočene količine embalaže, ki se dajo na trg, manjše od dejanskih. Nekatere države članice skušajo odpraviti težave s sporočanjem podatkov tako, da uporabljajo elektronske sisteme sporočanja za tokove odpadkov (primer je v [okviru 2](#)).

⁴⁸ Prav tam.

⁴⁹ Evropska komisija, Poročilo o izvajanju zakonodaje EU o odpadkih, vključno s poročilom za zgodnje opozarjanje za države članice, ki tvegajo neizpolnitev cilja glede priprave za ponovno uporabo/recikliranje v zvezi s komunalnimi odpadki do leta 2020, COM(2018) 656 final, september 2018.

Okvir 2

Platforma E-GAR na Portugalskem

Portugalski organi so leta 2018 vzpostavili platformo za spletno sporočanje pretoka domačih odpadkov, imenovano E-GAR. Sistem sledi vsem kodiranim prevozom in njegovi upravljavci izvajajo četrtletne preglede potrjevanja kakovosti. Poudarek je na operacijah ravnanja z odpadki: subjektov, ki obdelujejo odpadke, je približno 3 000.

Sistem temelji na postopku potrjevanja vzdolž celotne prevozne verige: proizvajalec ali prevoznik odpadkov kodira podatke v sistem in prejemnik odpadkov mora potrditi vrsto, kakovost in količino odpadkov. Strani imata 30 dni, da v primeru nestrinjanja dosežeta skupno stališče. Ker obstaja potreba po potrditvi namembnega subjekta, je možnost izogibanja zakonodaji bolj omejena (tj. nezakonito odlagališče ne more potrditi prevoza).

Platforma E-GAR še ne pripravlja statistike, saj so njeni podatki še vedno v fazi potrjevanja. Vendar nameravajo portugalski organi uporabljati platformo E-GAR kot glavni vir nacionalnih statističnih podatkov, pri čemer je glede na to, da sistem pokriva vse proizvajalce odpadkov, prednost ta, da ne bo potrebe po ekstrapolaciji podatkov. Poleg tega bi bili podatki o odpadni plastični embalaži natančnejši.

Sistem prinaša tudi koristi v smislu stroškov, saj ni potrebe po papirni sledi in s tem povezanim shranjevanju. Portugalski organi so ocenili, da so skupni stroški platforme E-GAR 0,17 EUR na spis v primerjavi s 4,55 EUR na papirnati spis, ki se je uporabljal prej.

46 Skupna sporočena stopnja recikliranja plastične embalaže se je v obdobju 2008–2017 povečala za približno 12 odstotnih točk (glej *slika 10*). Količina recikliranega materiala se je postopoma povečevala, hkrati pa se je količina odpadne plastične embalaže, sporočene kot ustvarjene, tudi povečala za 1,7 milijonov ton. Količina nerecikliranega odpadnega materiala je zato ostala sorazmerno stabilna, in sicer je v zadnjih petih letih znašala približno 9,5 milijonov ton na leto. To je pomemben izziv glede na nove, bolj ambiciozne cilje recikliranja in širše ambicije krožne ekonomije.

Slika 10 – Nastajanje in recikliranje odpadne plastične embalaže

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata

Zakonodajne posodobitve bi lahko povzročile zmanjšanje sporočenih stopenj recikliranja zaradi popravkov

47 Da bi se odpravile slabosti glede podatkov, navedene v odstavku **44**, so bile ob posodobitvi direktive o embalaži uvedene strožje zahteve za izračun stopenj recikliranja. Zlasti se je s posodobitvijo uskladila opredelitev merjenja količin recikliranja, da bi se pridobili bolj točni in primerljivi podatki. Poleg tega so dodane zahteve za preverjanje sporočenih podatkov z drugimi nizi podatkov in o zagotavljanju poročil o preverjanjih kakovosti podatkov. Strokovnjaki, s katerimi se je posvetovalo Sodišče, so ocenili, da bi uporaba novih metod izračuna povzročila povečanje sporočenih stopenj recikliranja za do 10 odstotnih točk. Združenje Plastics Europe je napovedalo⁵⁰, da bi se lahko stopnja recikliranja plastične embalaže EU zmanjšala z 42 % (sedanja sporočena stopnja) na približno 29 % (glej **slika 10**). Januarja 2020 so začeli veljati novi predpisi za poročanje glede novih ciljev za leti 2025 in 2030, pri čemer se prva poročila (ki pokrivajo leto 2020) pričakujejo junija 2022.

⁵⁰ Plastics Europe, *The Circular Economy for Plastics. A European Overview*, december 2019.

48 Zaradi nove metodologije izračuna se bo vrzel med sedanjimi stopnjami recikliranja plastične embalaže in cilji za leti 2025 in 2030 precej povečala. Potrebni so odločni ukrepi za doseg novih pravno zavezujočih ciljev glede recikliranja. Zveza za razširjeno odgovornost proizvajalca (EXPRA) je ocenila, da je maksimalna teoretično izvedljiva stopnja recikliranja embalaže za plastiko 60 %, kar kaže na to, da bi morale biti stopnje recikliranja običajno nižje, saj ni mogoče zbrati vsega, kar potrošniki zavržejo⁵¹. Pričakuje se, da se bodo stopnje recikliranja plastične embalaže v prihodnosti zvišale po začetku izvajanja novih pravil o razširjeni odgovornosti proizvajalca (glej odstavek **37**), razvoja več in boljše infrastrukture za ločeno zbiranje, sortiranja in recikliranja ter pričakovane posodobitve bistvenih zahtev (glej odstavek **29**).

Financiranje EU za odpadno plastično embalažo: možnosti za infrastrukturo in obdelavo

EU financira infrastrukturo za ravnanje z odpadki v okviru instrumentov kohezijske politike

49 EU financira infrastrukturo za ravnanje z odpadki za zbiranje, sortiranje in obdelavo predvsem v okviru kohezijske politike. Čeprav sicer ni mogoče opredeliti sredstev, ki zadevajo izključno ravnanje s plastičnimi odpadki, pa financiranje v splošnem pripomore k izboljšanju vsega ravnanja z odpadki, kar vodi k čistejšim tokovom odpadkov, ki jih je lažje reciklirati. Na tem področju se financirata dva podporna ukrepa:

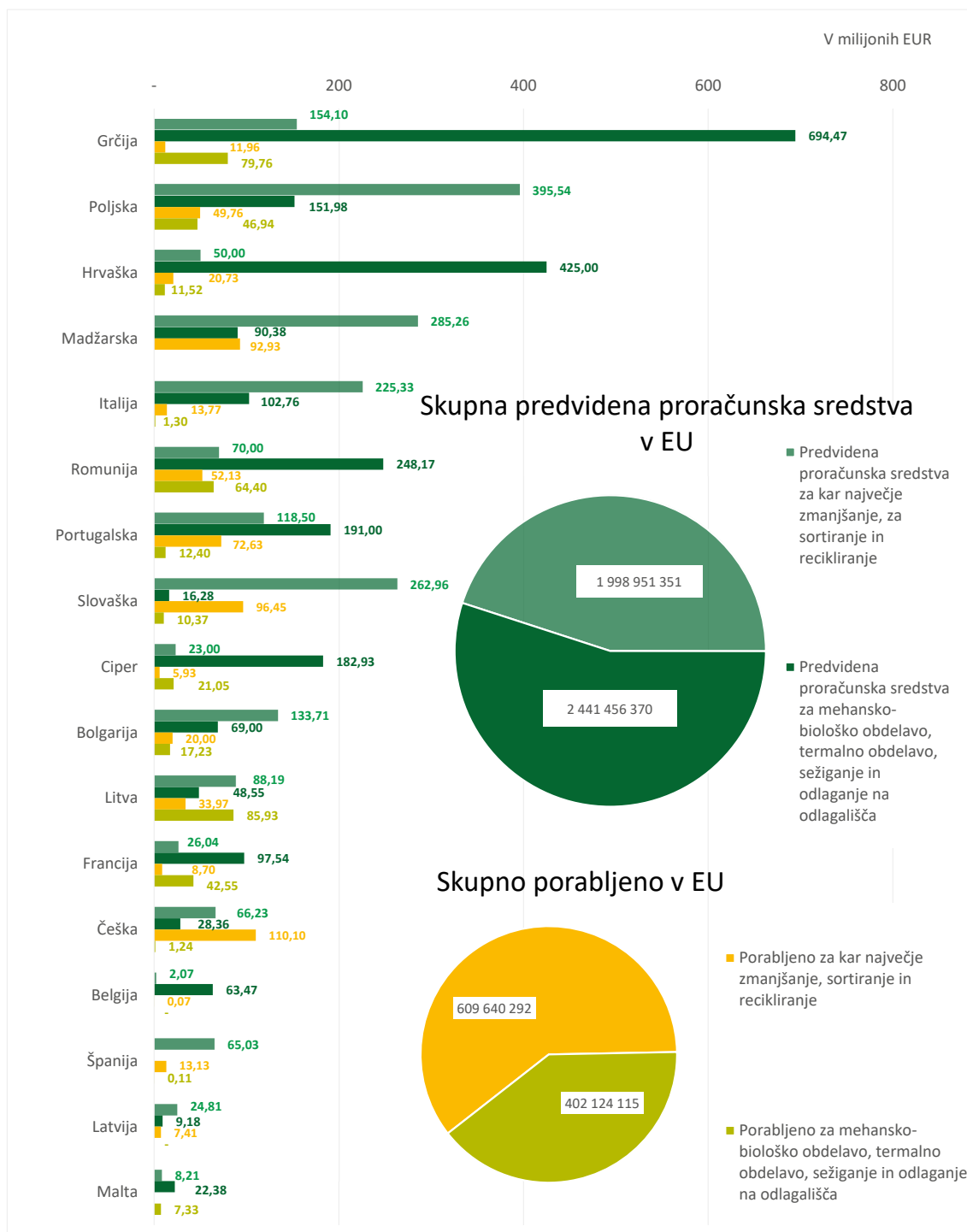
- ukrep 17 o ravnanju z gospodinjskimi odpadki, ki zadeva **največje možno zmanjšanje, sortiranje in recikliranje**, katerega namen je podpreti možnosti obdelave po hierarhiji odpadkov navzgor (glej **sliko 4**), kar bolje odraža ambicije za prehod na bolj krožno gospodarstvo,
- ukrep 18 o ravnanju z gospodinjskimi odpadki, ki zadeva **mehansko in biološko obdelavo, termalno obdelavo, sežig in odlaganje na odlagališčih**, za katerega je dodeljenih nekaj več sredstev kot za ukrep 17, tj. 55 % sredstev, dodeljenih za ukrepa 17 in 18 skupaj (glej **sliko 11**).

⁵¹ EXPRA, *Analysis of Eurostat packaging recycling data - a study of the years 2006–2012*, oktober 2015.

50 Odhodki za sedanje programsko obdobje (2014–2020) so nizki (1 milijarda EUR) v primerjavi s predvidenimi proračunskimi sredstvi (4,4 milijarde EUR). Sodišče je izračunalo, da je bilo na dan 31. decembra 2019 skupno porabljenih 30,5 % proračunskih sredstev za ukrep 17 in 16,5 % za ukrep 18. Veliko vrzel med dodeljenimi in porabljenimi sredstvi je mogoče pojasniti z več dejavniki, zlasti: ozkimi grli pri posodobitvah načrtov držav članic za ravnanje z odpadki in druge nacionalne zakonodaje, potrebi po posodobitvi odobrenih projektov, dolgotrajnimi ocenjevanji projektov, zamudami pri postopkih javnega naročanja, pomanjkanju zmogljivosti javnih organov za upravljanje projektov in pomanjkanju sofinanciranja⁵².

⁵² Eunomia, *Study on investment needs in the waste sector and on the financing of municipal waste management in Member States*, junij 2019.

Slika 11 – Sredstva za kohezijsko politiko, predvidena v proračunu in porabljena v obdobju 2014–2020

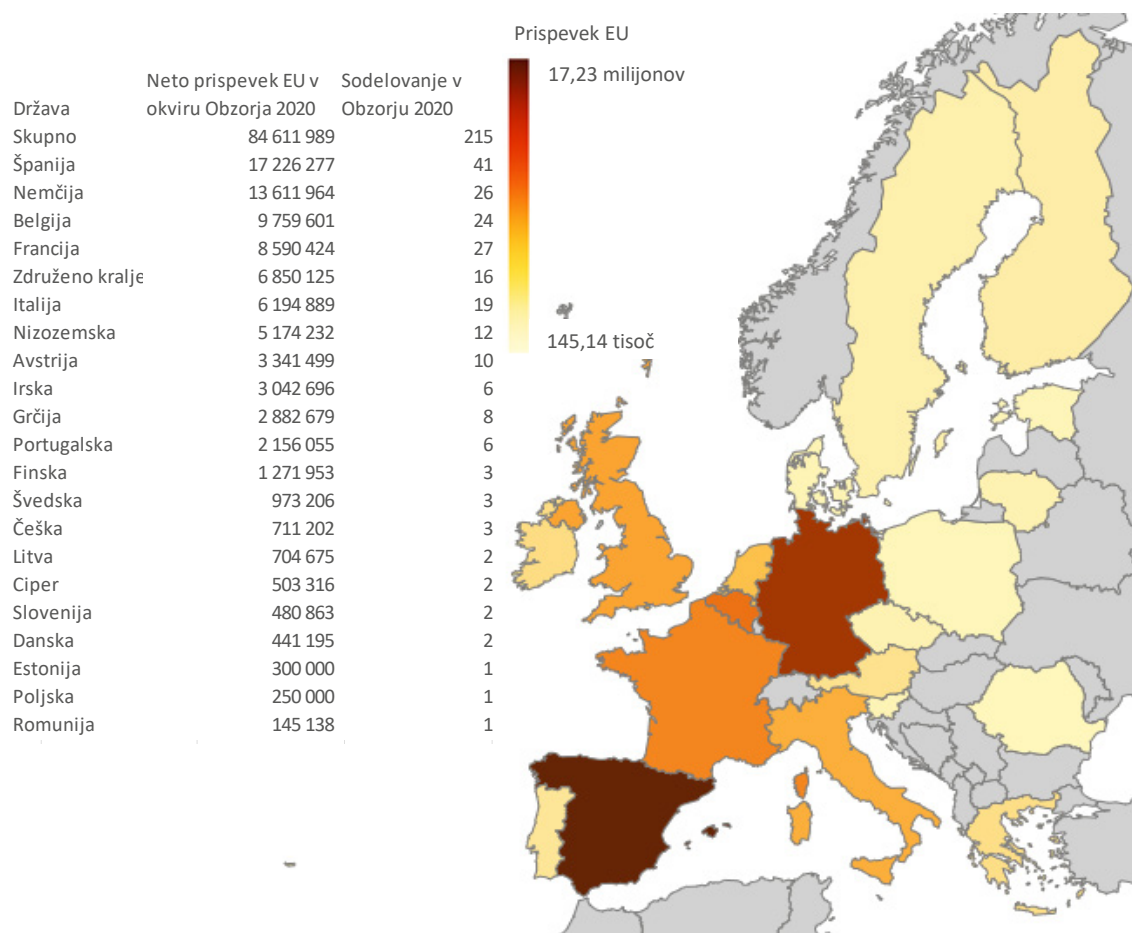

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov, pridobljenih 16. junija 2020 s spletne strani <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>, ki prikazujejo stanje 31. decembra 2019

V okviru programa Obzorje 2020 bi se lahko izboljšale zasnova in možnosti recikliranja plastike

51 Komisija na svojem spletišču poroča, da je bilo v programu EU za financiranje za raziskave v okviru Obzorja 2020 zagotovljenih približno 84,6 milijonov EUR v neto prispevkih EU za raziskovalne projekte, povezane s plastiko. Poraba EU za projekte, povezane s plastiko, pomeni 17 % skupnih sredstev v okviru Obzorja 2020, izplačanih do marca 2020. Na [sliki 12](#) so predstavljene glavne države, ki so sodelovale v takih projektih, ki so običajno mednarodni.

Slika 12 – Neto prispevek EU v okviru Obzorja 2020 po državah za projekte, povezane s plastiko

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov in zemljevida aplikacije SEDIA (enotno območje izmenjave elektronskih podatkov), pridobljenih 16. marca 2020

52 Projekti v okviru Obzorja 2020 so osredotočeni bolj na gornji del hierarhije ravnanja z odpadki v skladu s cilji EU glede ravnanja s plastičnimi odpadki⁵³. Med njimi so raziskave o alternativnih polimerih, izboljšanih metodah recikliranja ali izboljšani zasnovi. Vendar inovativnost projektov v okviru Obzorja 2020 pomeni, da njihovih rezultatov ni lahko neposredno posnemati v velikem obsegu za reševanje problema odpadne plastične embalaže.

S programom LIFE se financirajo načini obravnave plastičnih odpadkov

53 Evropska komisija je poleg kohezijskih sredstev in sredstev iz Obzorja 2020 za obdobje 2014–2020 namenila 3,4 milijarde EUR za varstvo okolja in podnebja v okviru sklada LIFE. Financiranje, povezano s plastičnimi odpadki ali odpadno plastično embalažo, ni razčlenjeno. Vendar podatki iz podatkovne zbirke projektov v okviru sklada LIFE kažejo, da je Evropska komisija financirala 20 projektov v zvezi s plastičnimi odpadki (zneski financiranja niso bili posredovani).

54 V študiji, izvedeni za Komisijo⁵⁴, se je pokazalo, da se s prioritetai za financiranje v okviru sklada LIFE podpira doseganje ciljev politik EU glede odpadkov, spodbuja uporaba novih modelov poslovanja in potrošnje ter podpira koncept učinkovite rabe virov in krožnega gospodarstva. Tako kot Obzorje 2020 je financiranje iz sklada LIFE ciljno usmerjeno v gornji del hierarhije ravnanja z odpadki (glej [sliko 4](#)). V vmesni oceni programa LIFE se je pokazalo, da bi Komisija lahko naredila več za posnemanje projektov ter prenos rešitev in strokovnega znanja, da bi se dosegel spodbujevalni učinek. Zato rezultati projektov verjetno ne bodo imeli pomembnega kratkoročnega učinka na problem odpadne plastične embalaže.

⁵³ Prav tam.

⁵⁴ Prav tam.

Pošiljke odpadne plastične embalaže

Pogoji za pošiljke plastičnih odpadkov v tujino bodo postali strožji

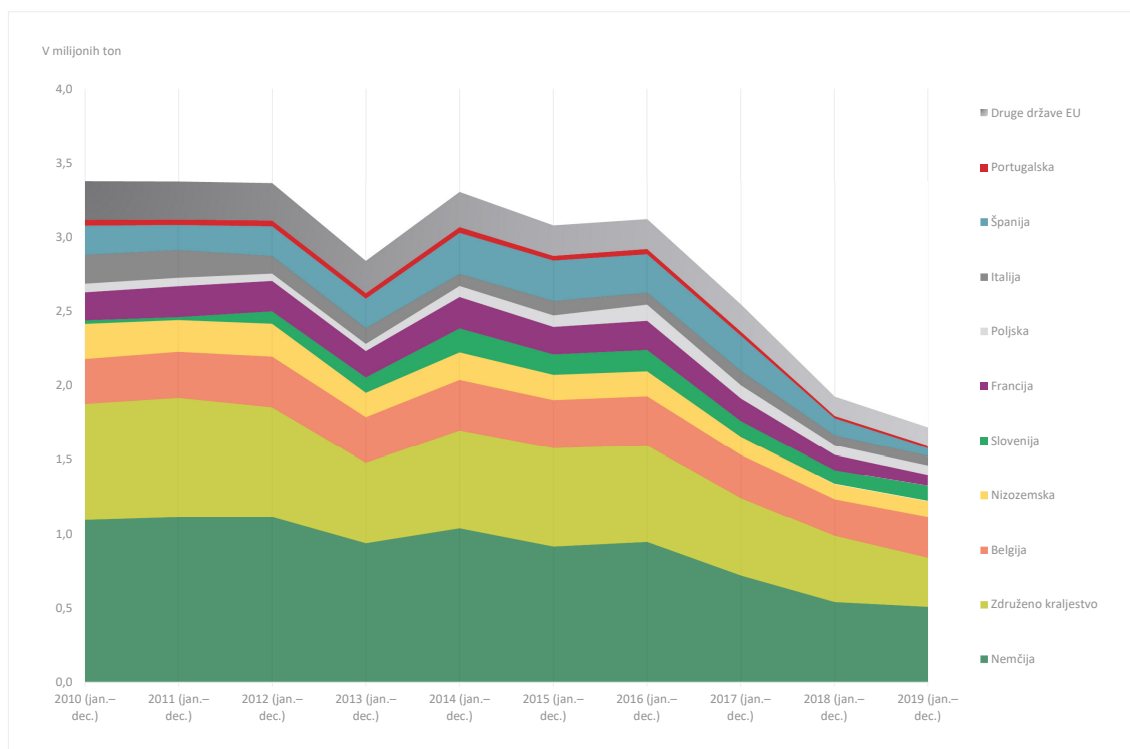
55 Če se odpadna plastična embalaža ne obdela v EU, se lahko pošlje v recikliranje v tretje države, pri čemer se za nevarne odpadke, kot so opredeljeni v Baselski konvenciji o nadzoru pretoka nevarnih odpadkov preko meja in njihovega odstranjevanja, uporabljajo strožji pogoji. V okvirni direktivi o odpadkih 2008/98/ES je navedeno, da je cilj EU postati samozadostna glede odlaganja in predelave komunalnih odpadkov (v kar je zajeta večina tiste odpadne plastične embalaže, ki jo je težko reciklirati).

56 Večina odpadne plastične embalaže je doslej štela kot nenevarna za namene pošiljanja in je bila uvrščena na zeleni seznam v okviru uredbe EU o pošiljkah odpadkov. Maja 2019 so se pogodbenice Baselske konvencije dogovorile, da štejejo kot pošiljke z zelenega seznama (nenevarne) samo pošiljke predsortirane, nekontaminirane plastike, ki jo je mogoče reciklirati in ne vsebuje nobenega materiala, ki ga ni mogoče reciklirati, ter je bila pripravljena za takojšnje okolju prijazno recikliranje. Ta sprememba se bo začela uporabljati 1. januarja 2021.

Izvoz plastičnih odpadkov in odpadne plastične embalaže se zmanjšuje

57 Izvoz plastičnih odpadkov iz EU se zmanjšuje, zlasti se je zmanjšal v zadnjih treh letih. Podatki v nadaljevanju prikazujejo glavne države članice, ki so v obdobju 2010–2019 izvažale plastične odpadke za recikliranje zunaj EU.

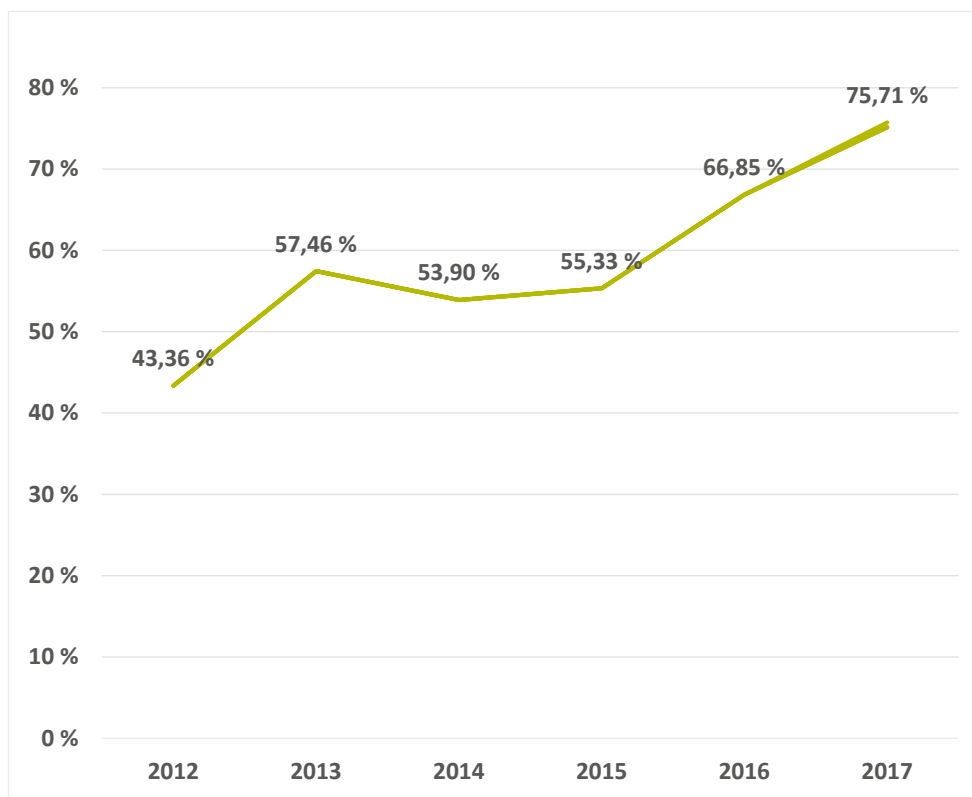
Slika 13 – Glavne države EU, ki izvažajo plastiko iz EU

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata – mednarodna trgovina z blagom Comext

58 Izvoz plastičnih odpadkov in odpadne plastične embalaže je leta 2017 v absolutnem smislu upadel. Odpadna embalaža pomeni vedno večji delež izvoza plastičnih odpadkov iz EU: 75 % leta 2017, kar je povečanje s 43 % leta 2012 (glej *slika 14*). Iz tega je mogoče sklepati, da se države članice EU pri ravnanju s svojo odpadno plastično embalažo močno opirajo na recikliranje zunaj EU. Ta trend je treba obravnavati v kontekstu sprememb, ki obkrožajo razvoj infrastrukture za ravnanje z odpadki (glej odstavek *50*), vključno s uvedbo novih tehnologij na trg v primernem obsegu (npr. kemično recikliranje), ter povečevanja javnega in zakonodajnega pritiska na to, da bi se obravnavalo problem plastičnih odpadkov.

Slika 14 – Delež izvoza odpadne plastične embalaže v skupnih plastičnih odpadkih, ki se izvozijo iz Evropske unije

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov o odpadni plastični embalaži, pridobljenih iz podatkovne zbirke Eurostata *Packaging waste by waste management operations and waste flow in* podatkov o izvozu plastičnih odpadkov iz podatkovne zbirke Eurostata Comex o mednarodni trgovini z blagom

Pošiljke odpadne plastične embalaže znašajo tretjino sporočene stopnje recikliranja EU

59 Odpadna plastična embalaža se lahko pošlje iz EU za namene recikliranja. Izvozniki morajo dokazati, da se odpadki obdelujejo pod podobnimi pogoji, kot veljajo v EU⁵⁵. Države članice uporabljajo to možnost za pošiljke znatnih količin plastičnih odpadkov v tujino, zlasti v Azijo (glej [tabelo 2](#)). Po podatkih združenja Plastics Europe je EU leta 2018 v tujino poslala 6,5 % vseh zbranih plastičnih odpadkov. To ustreza 20,2 % plastičnih odpadkov, ki se pošljejo v obrate za recikliranje. Pošiljke, namenjene recikliranju zunaj EU, pomenijo 27 % do 30 % sporočene reciklirane odpadne plastične embalaže v obdobju 2012–2017⁵⁶. To dokazuje, da imajo pošiljke, namenjene recikliranju, pomembno vlogo za doseganje ciljev glede recikliranja plastične embalaže.

⁵⁵ Okvirna direktiva o odpadkih.

⁵⁶ Na podlagi podatkov Eurostata.

Tabela 2 – Izvoz plastičnih odpadkov EU

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Plastični odpadki, izvoženi iz EU (v milijonih ton)	3,37	3,37	3,36	2,84	3,30	3,08	3,12	2,55	1,93	1,72
Deset glavnih azijskih destinacij (v odstotnem deležu skupnega izvoza EU)	95 %	96 %	95 %	94 %	95 %	95 %	94 %	91 %	86 %	83 %

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata – mednarodna trgovina z blagom Comext

60 Upravljavci EU morajo prejeti dokumentacijo, ki dokazuje, da se obdelava (vključno z recikliranjem) odpadne plastične embalaže v tretji državi opravi ob pretežno enakih standardih kot so tisti v EU. Evropska agencija za okolje kljub temu ugotavlja, da se pri obdelavi odpadkov v državah nečlanicah EU pogosto povzroči več vpliva na okolje v smislu onesnaževanja, emisij CO₂ in uhajanja plastike v okolje, kot pa pri obdelavi ali recikliranju v EU. Preverjanje skladnosti s standardi EU za obdelavo plastičnih odpadkov v tretjih državah pogosto ni zadostno, da bi se zagotovilo spoštovanje standardov EU⁵⁷. Nacionalni organi držav članic nimajo pristojnosti nadzora v tretjih državah in organizacije za razširjeno odgovornost proizvajalca, ki so odgovorne za ravnanje z odpadno plastično embalažo, redko opravijo preverjanja na kraju samem. To pomeni nizko stopnjo zagotovila v zvezi z recikliranjem zunaj EU in znatno tveganje nezakonitih dejavnosti.

61 V posodobljeni direktivi o embalaži iz leta 2018 in izvedbenih pravilih⁵⁸ se zahteva, da države članice v poročilu o preverjanju kakovosti opišejo posebne ukrepe spremljanja in potrjevanja, ki se sprejmejo zato, da se zagotovi skladnost izvoznikov odpadne plastične embalaže z obveznostjo enakovrednih pogojev obdelovanja odpadkov.

Kitajska prepoved uvoza plastičnih odpadkov je povzročila spremembe v destinacijah izvoza iz držav članic EU

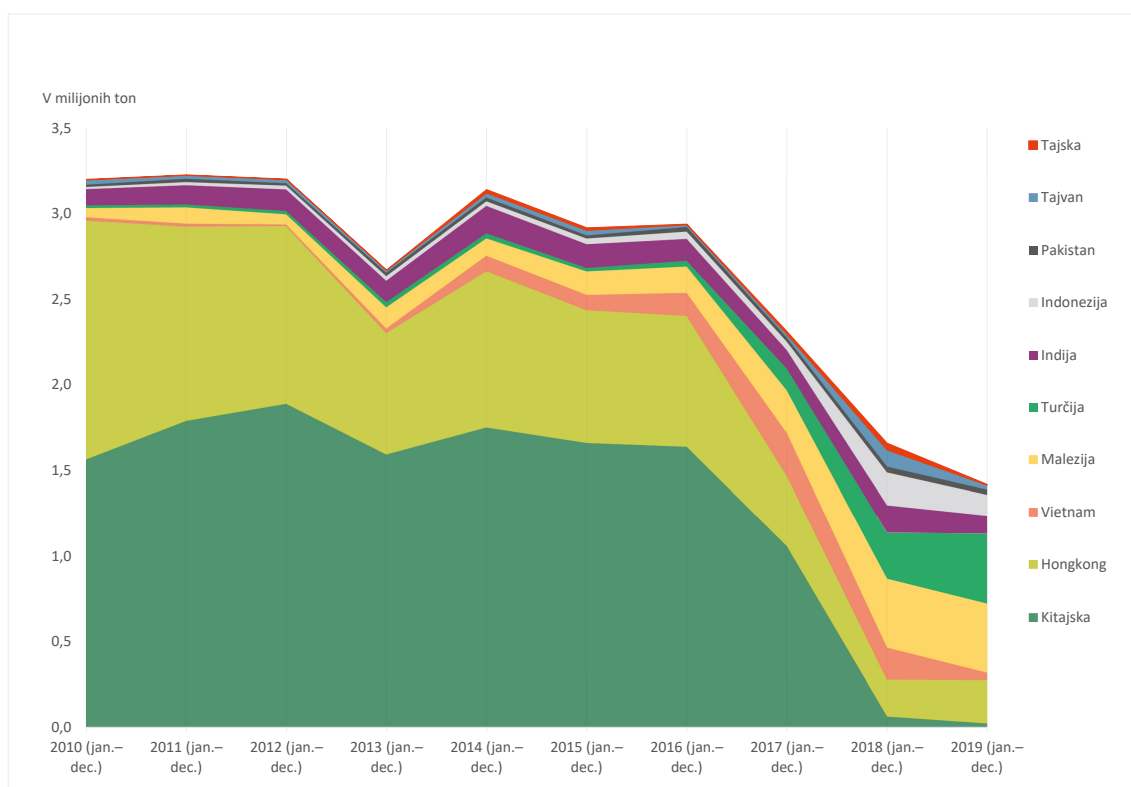
62 Kitajska (vključno s Hongkongom) je bila pred letom 2018 glavna destinacija za izvoz plastičnih odpadkov EU, kamor je bilo izvoženo 77 % (2,4 milijona ton) skupnih izvoženih plastičnih odpadkov EU v letu 2016. Kitajska je julija 2017 razglasila prepoved uvoza plastičnih odpadkov, ki je začela veljati v začetku leta 2018. Po začetku te

⁵⁷ EEA, *Plastic waste trade and the environment*, oktober 2019.

⁵⁸ Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2019/665 z dne 17 aprila 2019.

prepovedi se je izvoz na Kitajsko hitro zmanjšal in portfelj držav članic, v katere se izvažajo plastični odpadki EU, se je razpršil (glej [slika 15](#)). V drugih azijskih državah se je uvoz plastičnih odpadkov EU med letoma 2016 in 2018 znatno povečal: na Tajskem osemkratno, v Turčiji sedemkratno, na Tajvanu petkratno in v Indoneziji trikratno. Posledično je več držav prav tako sprejelo omejitve na uvoz plastičnih odpadkov. Podatki za leto 2019 kažejo, da sta Turčija in Malezija glavni azijski destinaciji za izvoz odpadne plastične embalaže.

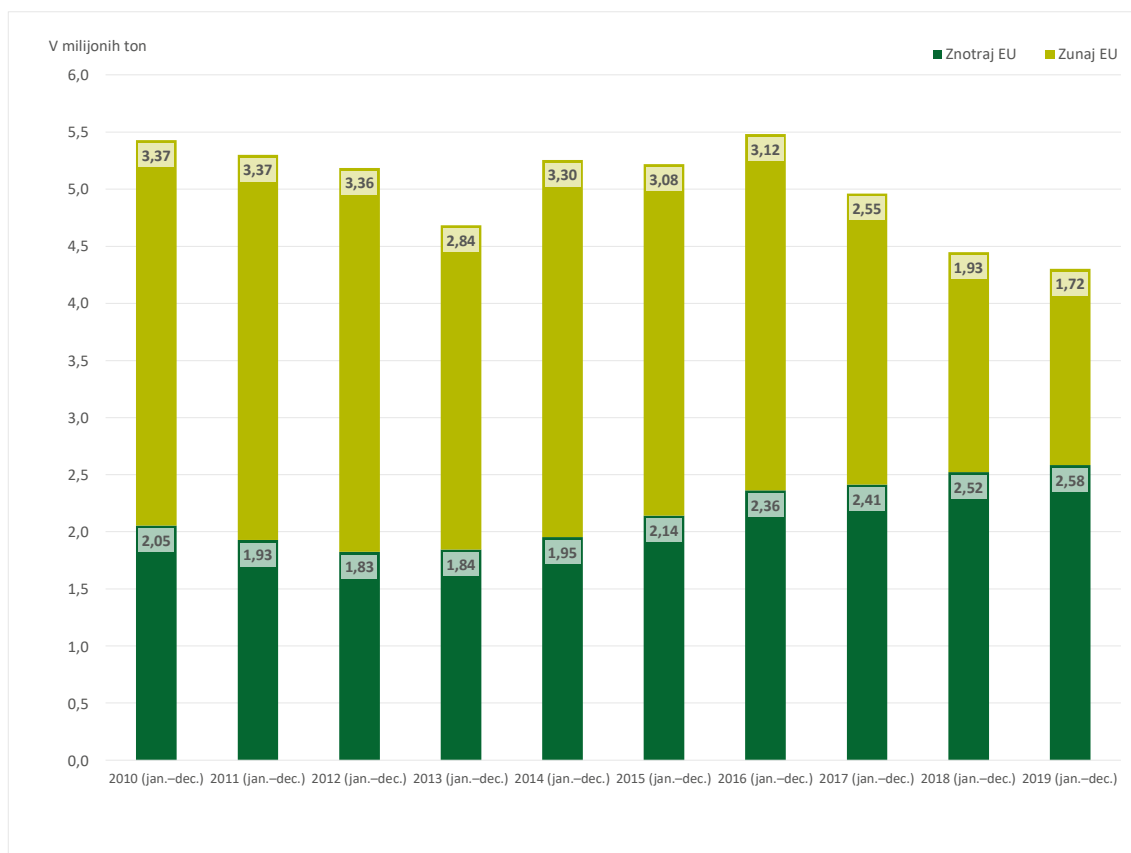
Slika 15 – Glavne azijske namembne države za plastične odpadke EU

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata – mednarodna trgovina z blagom Comext

63 Kitajska prepoved je pospešila povečanje pretoka plastičnih odpadkov znotraj EU (glej [slika 16](#)). Do teh sprememb je morda prišlo zato, ker so odpadki prispeli v razpoložljive infrastrukture znotraj EU (zmožljivosti za recikliranje, sežiganje in odlaganje na odlagališčih), ali zaradi različnih tranzitnih poti med izvozom plastičnih odpadkov iz EU.

Slika 16 – Razvoj trgovine s plastičnimi odpadki znotraj in zunaj EU

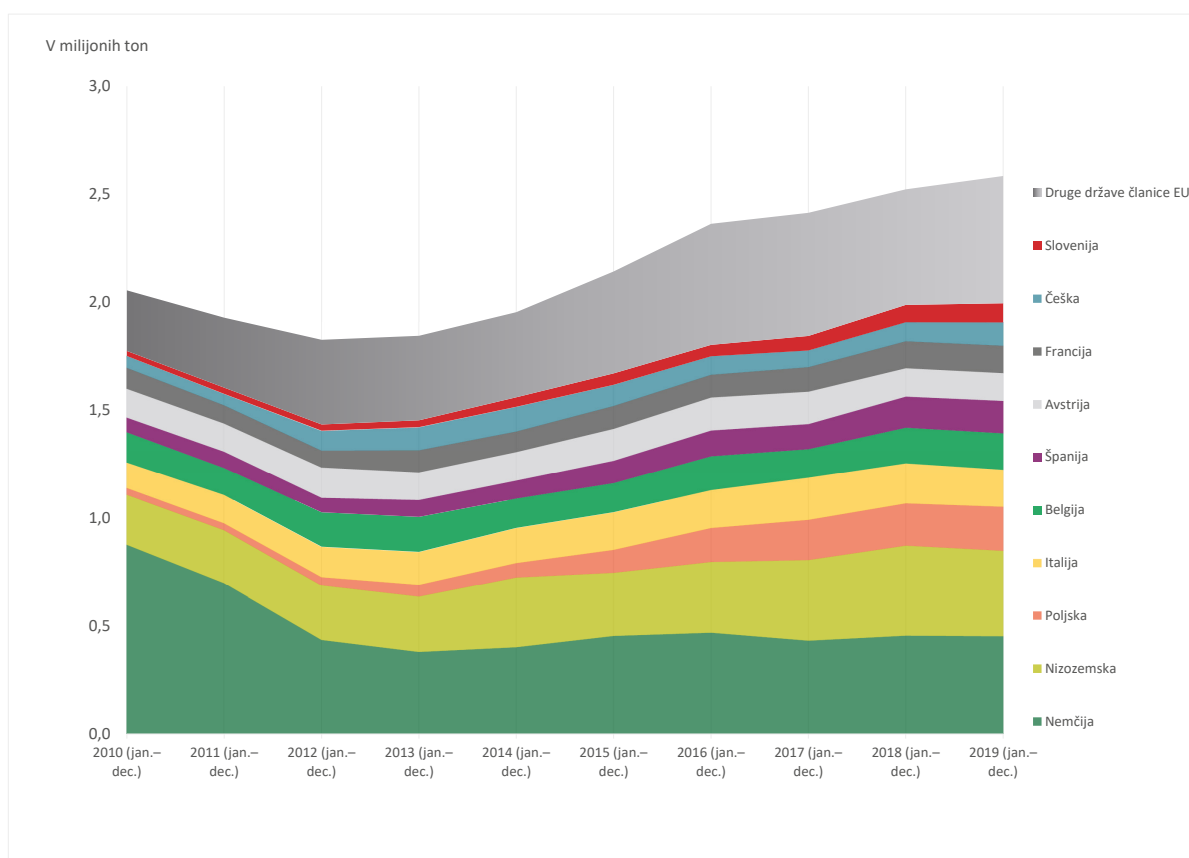
Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata – mednarodna trgovina z blagom Comext

64 V nekaterih državah članicah se je uvoz plastičnih odpadkov med 2016 in 2019 znatno povečal: v Sloveniji za 68 %, na Poljskem za 30 %, na Češkem za 26 %, v Španiji za 25 % in na Nizozemskem in v Franciji za približno 20 %. Pregled glavnih destinacij za plastične odpadke v EU je na [sliki 17](#). Države članice uvoznice so lahko tudi tranzitne točke (glej primer Green Tuscany v [okviru 3](#)).

65 Izziv, ki ga pomeni kitajska prepoved, povzroča vedno večji pritisk na zmogljivost držav članic za ravnanje s svojimi plastičnimi odpadki. Po ocenah Komisije ima EU obrate za recikliranje polovice vseh svojih plastičnih odpadkov⁵⁹. Podatki o drugih zmogljivostih za plastične odpadke za sortiranje, sežiganje in odlaganje na odlagališčih niso na voljo.

⁵⁹ Evropska komisija, *Commission Staff Working Document Accompanying the 2018 Plastics Strategy*.

Slika 17 – Glavne namembne države za trgovino s plastičnimi odpadki znotraj EU

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata – mednarodna trgovina z blagom Comext

66 Da bi države članice ohranile sedanjo stopnjo recikliranja plastične embalaže in jo povečale, da bi dosegle nove cilje, bodo morale povečati in izboljšati svoje zmogljivosti za recikliranje, da bodo zajele:

- o količine odpadne plastične embalaže, ki bodo bolj strogo nadzorovane v skladu z Baselsko konvencijo (glej odstavek 56) in jih ne bo mogoče tako lahko za recikliranje izvoziti iz EU, ali pa to sploh ne bo mogoče,
- o količine odpadne plastične embalaže, ki se sedaj sporočajo kot reciklirane, vendar bodo prerazvrščene kot nerekilirane zaradi spremembe zahtev glede poročanja,
- o potrebno povečanje količin reciklirane odpadne plastične embalaže, da bi se dosegli pravno zavezujoči cilji za leti 2025 in 2030.

Nedovoljena trgovina z odpadno plastično embalažo: kaznivo dejanje zoper okolje

67 Kazniva dejanja zoper okolje so dejanja, s katerimi se krši okoljska zakonodaja in ki povzročajo ali bi lahko povzročila znatno škodo za okolje in/ali ljudi. EU je sprejela Direktivo 2008/99/ES o kazenskopravnem varstvu okolja, v kateri je določeno, da morajo države članice obravnavati dejanja zoper okolje kot kazniva dejanja. Glavna področja kaznivih dejanj zoper okolje med drugim obsegajo nezakonite pošiljke in nezakonito odlaganje odpadkov.

Nezakonito odlaganje plastičnih odpadkov je hudo in kompleksno kaznivo dejanje

68 Kazniva dejanja zoper okolje, vključno z nezakonitimi pošiljkami in odlaganjem plastičnih odpadkov, imajo znaten vpliv na okolje, prostoživeče živali in človekovo zdravje ter povzročajo znatne gospodarske izgube. Komisija je v poročilu iz leta 2013 zaključila, da so nezakonito odlaganje odpadkov in nezadostne zmogljivosti za obdelavo odpadkov privedli do zamujenih priložnosti za gospodarsko rast in groženj za okolje⁶⁰. Nezakonito odlaganje odpadkov je povezano z organiziranim kriminalom⁶¹ in pranjem denarja ter je eden od najbolj dobičkonosnih nezakonitih trgov na svetu, primerljiv s trgovino z ljudmi in prepovedanimi drogami in orožjem, zaradi nizkega tveganja pregona ter nizkih kazni⁶². V oceni ogroženosti zaradi hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala, ki jo je Europol opravil v letih 2013 in 2017, je ta vrsta kaznivih dejanj označena kot pomembna grožnja in ključno prednostno področje za delo Europa, ki obsega tudi usklajevanje ukrepov držav članic (glej [okvir 3](#)).

⁶⁰ Evropska komisija, [Poročilo o izvajanju zakonodaje EU o odpadkih](#), COM (2013) 6 final, 17. januar 2013.

⁶¹ Waste force project, [Waste Crime Alerts](#).

⁶² Ukrepi Evropske unije za boj proti okoljski kriminaliteti (EFFACE), [Crime and the EU. Synthesis of the Research Project Final synthesis Report of the Research Project](#), marec 2016.

69 V poročilu Sveta o okoljski kriminaliteti⁶³ se je pokazalo, da je sedanja stopnja odkrivanja in pregona kaznivih dejanj, povezanih z odpadki, majhna. Ocenjuje se, da je mnogo manjša⁶⁴ kot pri drugih vrstah kaznivih dejanj, medtem ko kazni niso sorazmerne in odvračilne ter so včasih nižje od dobičkov iz nezakonitih dejavnosti⁶⁵. Zaradi kompleksnosti verige pošiljk je težko preganjati sodelujoče strani in dokazati, da so vedele za nezakonito odlaganje odpadkov. Odpadki lahko večkrat preidejo iz enih rok v druge prek številnih držav, preden se nezakonito odstranijo, medtem ko prvi akter, ki je sprožil tok odpadkov, prejme dokumente, ki potrjujejo, da je bila odpadna plastična embalaža reciklirana. Na sliki v *okviru 3* je prikazan teoretični primer o tem, kako se lahko izvaja nezakonita mednarodna trgovina z odpadno plastično embalažo, dopolnjen z resničnim primerom, ki je bil odkrit v okviru operacije Europol Green Tuscany.

⁶³ Svet Evropske unije, *Končno poročilo o osmem krogu medsebojnega ocenjevanja glede okoljske kriminalitete – informacije in razprave v Svetu*, 15. november 2019.

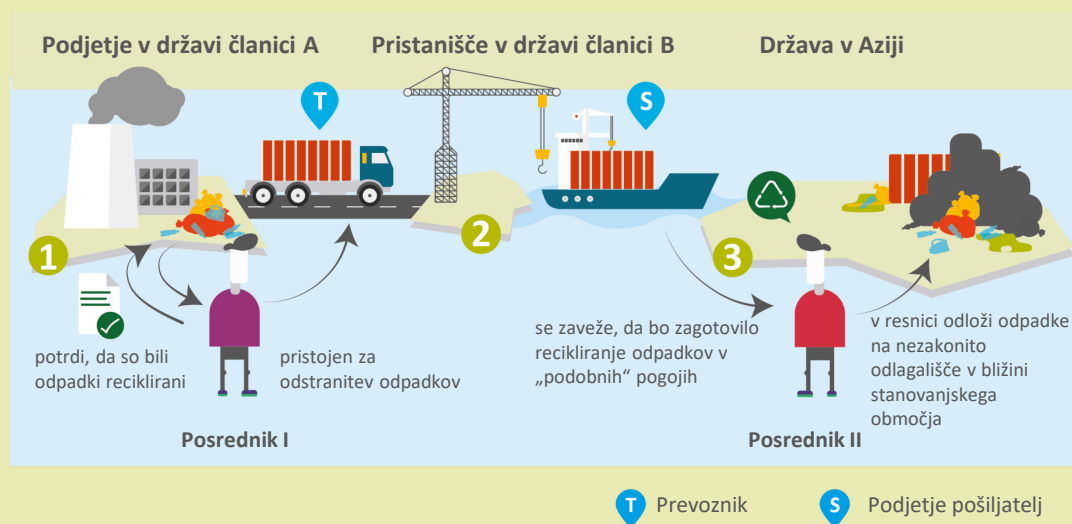
⁶⁴ Evropska mreža tožilcev za okolje, *Environmental prosecution report tackling environmental crime in Europe*, marec 2017.

⁶⁵ *Countering WEEE Illegal Trade Project, Summary Report*, 30. avgust 2015.

Okvir 3

Nezakonita trgovina z odpadno plastično embalažo

Teoretični nezakoniti tok odpadkov

Vir: Evropsko računsko sodišče

Operacija Green Tuscany

Leta 2019 je bilo v okviru operacije Green Tuscany – sodelovanju med italijanskimi in slovenskimi organi pregona, ki ga je usklajeval Europol – aretiranih 96 ljudi. Teh 96 posameznikov je pripadalo organizirani kriminalni združbi, ki je nezakonito prevažala plastične odpadke iz Italije na Kitajsko prek Slovenije. Slovenska podjetja so italijanskim predložila dokumente v dokaz, da so bili odpadki recikrirani, preden so bili poslani na Kitajsko. V dejavnostih je bilo odkritih 560 nezakonitih pošiljk plastičnih odpadkov v skupni vrednosti 8 milijonov EUR.

Vir: Europol

Plastični odpadki so eden glavnih osnovnih proizvodov, ki se pošiljajo nezakonito

70 Mreža Evropske unije za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava (IMPEL) je leta 2011 ocenila, da je odpadkov, s katerimi se nezakonito trguje, približno 20 % vseh pošiljk odpadkov v EU⁶⁶. Svetovna carinska organizacija je leta 2009 izvedla operacijo Demeter, skupno globalno pobudo, usmerjeno na nezakonite pošiljke odpadkov, ki je bila večkrat ponovljena. Nedavni rezultati⁶⁷ operacije Demeter potrjujejo, da so plastični odpadki ena od glavnih vrst nezakonitih pošiljk odpadkov (poleg odpadne električne in elektronske opreme), ki pomenijo približno 23 % vseh zaseženih osnovnih proizvodov.

71 Leta 2017 je bilo v projektu Block Waste⁶⁸ ocenjeno, da z zakonitega trga EU z odpadki vsako leto izgine povprečno 13 % vseh nenevarnih odpadkov. Za nevarne odpadke sega ta delež do 33 % (za podatke po državah članicah glej [sliko 18](#) v nadaljevanju). Večina odpadne plastične embalaže je doslej štela kot nenevarna za namene pošiljanja. Glede na nedavne spremembe Baselske konvencije bo od leta 2021 večina pošiljk sedanje odpadne plastične embalaže izenačena z nevarnimi odpadki. Zato bo zanjo veljala prepoved izvoza v države, ki niso članice organizacije OECD. V povezavi s pomanjkanjem zmogljivosti za obdelavo odpadne plastične embalaže v EU se s tem povečuje tveganje, da bi se ta odstranjevala nezakonito znotraj meja EU in ko se pošlje v tretje države.

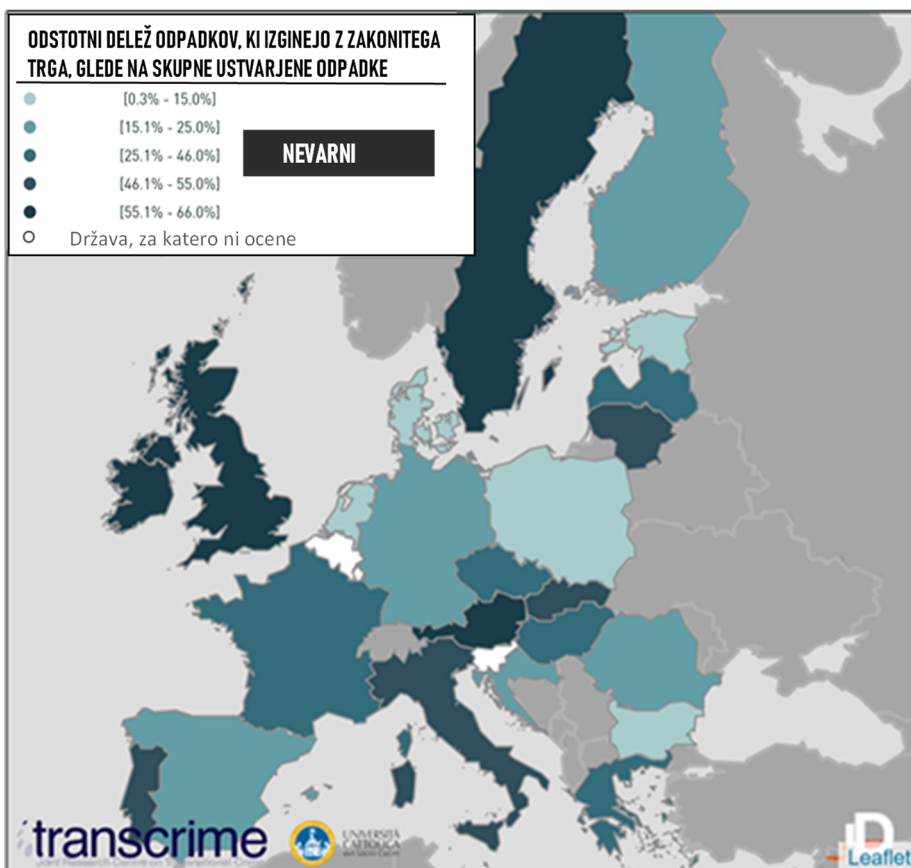
⁶⁶ EnviCrimeNet, *Report on Environmental Crime*, 27. maj 2016.

⁶⁷ Operacija Demeter leta 2019.

⁶⁸ Projekt Block Waste, *An exploratory estimate of the extent of illicit waste trafficking in the EU*, 31. oktober 2017 (raziskovalni projekt, sofinanciran iz sklada Evropske unije za notranjo varnost).

Slika 18 – Ocenjeni delež nevarnih odpadkov, odstranjenih z zakonitega trga

© projekt Block Waste, ki ga financira EU

Pravni okvir EU za obravnavo kaznivih dejanj v zvezi z odpadki ima pomanjkljivosti

72 Leta 2008 je EU v odziv na ta naraščajoči problem sprejela Direktivo 2008/99/ES o kazenskopravnem varstvu okolja. V skladu z njo morajo države članice dejavnosti, s katerimi se krši okoljska zakonodaja EU, obravnavati kot kazniva dejanja in zagotoviti, da se kaznujejo z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kaznimi. Take dejavnosti zajemajo zbiranje, prevoz (vključno z nezakonitimi pošiljkami), predelavo in odstranjevanje odpadkov, za katere je verjetno, da so škodljivi za okolje ali ljudi. Taki ukrepi bi lahko veljali za vse upravljavce vzdolž vrednostne verige: od subjekta, ki ustvarja odpadke, do trgovcev, posrednikov, upravljavcev pošiljk in namembnih subjektov. Direktiva je trenutno v postopku pregleda.

73 V poročilu projekta Ukrepi evropske unije za boj proti okoljski kriminaliteti (EFFACE)⁶⁹ je bilo opredeljenih več problemov, ki omejujejo uspešnost direktive o okoljski kriminaliteti in posledično boja proti trgovini z odpadki, vključno s trgovino z odpadno plastično embalažo, zlasti:

- pomanjkanje podatkov o kontaminiranih območjih ter o sankcijah in stopnjah pregona,
- težave pri določanju, katero ravnanje pomeni kaznivo dejanje zoper okolje zaradi pravnih negotovosti, kot je opredelitev odpadka v primerjavi s prenehanjem statusa odpadka,
- to, da v pravnih aktih EU ni bila obravnavana naraščajoča vpletenost organiziranih kriminalnih združb v kazniva dejanja zoper okolje, ki so nato povezana z drugimi kaznivimi dejanji, kot je pranje denarja (od takrat je bila v direktivi o preprečevanju pranja denarja⁷⁰ posodobljena opredelitev predhodnega kaznivega dejanja tako, da so vanj vključena kazniva dejanja zoper okolje),
- neobstoj usklajenih pravil EU o kombinaciji sankcij (upravnih/kazenskih/civilnih),
- pomanjkanje specializiranih policijskih sil, tožilstev in sodnikov za obravnavanje kaznivih dejanj zoper okolje.

⁶⁹ Ukrepi Evropske unije za boj proti okoljski kriminaliteti (EFFACE), *Crime and the EU. Synthesis of the Research Project Final synthesis Report of the Research Project*, marec 2016.

⁷⁰ Direktiva (EU) 2018/1673 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o boju proti pranju denarja z uporabo kazenskega prava.

Pregled priložnosti, vrzeli, izzivov in tveganj

74 Vse države članice so poročale o dosegih svojega 22,5-odstotnega cilja glede recikliranja plastične embalaže za leto 2008. Zaradi razlik pri zbiranju podatkov in metodah poročanja, ki jih omogoča pravni okvir, so razlike med stopnjami recikliranja, o katerih so poročale države članice, znatne in je zanesljivost podatkov zmanjšana. Ugotovljene so bile bistvene pomanjkljivosti v zasnovi, izvajanju in uveljavljanju zakonodajnega in regulativnega okvira za odpadno plastično embalažo. Plastična embalaža je še vedno edina vrsta plastičnih odpadkov, za katero velja zavezujoč cilj glede recikliranja. V drugih sektorjih, v katerih se ustvarjajo plastični odpadki, je treba še razviti namenske strategije ali določiti specifične cilje za ravnanje s plastičnimi odpadki, tudi če zanje morda že veljajo širši cilji ravnanja z odpadki. Komisija bo v bližnji prihodnosti pregledala zakonodajo o odpadkih v nekaterih sektorjih (npr. avtomobilskem in gradbenem).

75 EU je za svoje države članice določila nova ambiciozna cilja glede recikliranja plastične embalaže za leto 2025 (50 %) in leto 2030 (55 %). Določila je tudi strožja pravila za meritev uspešnosti pri recikliranju za stopnje držav članic za recikliranje plastične embalaže. S tem bi se moralo zagotoviti, da bo dejanska stopnja recikliranja plastične embalaže natančneje odražena. Kakorkoli že, se posledično pričakuje upad v sporočeni stopnji recikliranja plastične embalaže. Komisija pozdravlja verjetno izboljšanje točnosti podatkov in poudarja, da morajo vse države članice in gospodarski subjekti vzdolž celotne vrednostne verige ukrepati usklajeno, če želi EU do leta 2030 skoraj podvojiti količino odpadne plastične embalaže, ki jo reciklira. Dosega teh ciljev bi pomenila pomemben korak k doseganju ciljev EU za krožno gospodarstvo, okreplil bi se položaj EU kot vodilne v svetu glede recikliranja plastične embalaže. V tem pregledu so poudarjene nekatere priložnosti, vrzeli, izzivi in tveganja ukrepov EU za obravnavo plastičnih odpadkov.

Priložnosti

76 Sistem poročanja EU za odpadno plastično embalažo je bil okrepljen in usklajen, kar lahko okrepi zaupanje vanj. Posledica okrepljenih predpisov o ločenem zbiranju in razširjeni odgovornosti proizvajalca bi morala biti večja količina in kakovost odpadkov, ki jih je mogoče reciklirati. Prilagoditev pristojbin v shemah razširjene odgovornosti proizvajalca je priložnost za promocijo embalaže, ki jo je mogoče reciklirati, ter ojačanje enega od glavnih orodij, ki jih države članice lahko uporabijo za doseg novih

ciljev in dajanje jasnega signala trgu, naj se da prednost možnostim recikliranja. Z morebitnimi novimi okrepljenimi in izvršljivimi bistvenimi zahtevami bi bilo mogoče doseči boljšo zasnovo embalaže z možnostmi recikliranja in bi se lahko s spodbujanjem ponovne uporabe spodbudil prehod na še višje mesto v hierarhiji ravnanja z odpadki. Ta prizadevanja se lahko podprejo s financiranjem raziskav EU. Nadaljnji razvoj panoge recikliranja in prilagoditev trga strožjim načelom krožnosti, zlasti z vključitvijo reciklirane plastike v nove proizvode, bi lahko privedla do ustvarjanja delovnih mest in za podjetja EU v nekaterih sektorjih pomenila prednost prvega na trgu.

Vrzeli

77 Odpadna plastična embalaža je največji posamezni tok plastičnih odpadkov (61 % vseh plastičnih odpadkov), za katero so bili zastavljeni ambiciozni cilji EU za recikliranje plastike. Za nobenega od drugih tokov plastičnih odpadkov (kmetijstvo, gradbeništvo, električna in elektronska oprema ter avtomobili), ki skupaj ustvarijo 22 % plastičnih odpadkov v EU, niso bili zastavljeni nobeni podobni cilji za ravnanje z njihovimi plastičnimi odpadki. Pričakuje se, da se bo zaradi okrepljenega in strožjega sistema EU za sporočanje o recikliranju plastične embalaže povprečna sporočena stopnja recikliranja plastične embalaže popravila navzdol, in sicer z 41 % (2017) celo na 32–29 %. Te nove številke poudarjajo precejšnjo vrzel med sedanjo stopnjo recikliranja EU in njenim ciljem za leto 2025 (50 %).

Izzivi

78 Znatno povečanje povprečne stopnje recikliranja plastične embalaže v naslednjih desetih letih hkrati s potrebo po izboljšanju uporabe recikliranih materialov je prav gotovo izziv. Še večji izziv bo za tiste države članice, katerih stopnja recikliranja odpadne plastične embalaže je sedaj pod povprečjem EU (glej [sliko 7](#)). Izziv povečanja zmogljivosti recikliranja v Evropi bo še toliko večji zaradi začetka uporabe nove Baselske konvencije leta 2021. Z njo se bo otežil izvoz odpadne plastične embalaže v tretje države, ki je znašal tretjino sporočene stopnje recikliranja odpadne plastične embalaže EU v letu 2017, in povečal pritisk na zmogljivost recikliranja EU.

Tveganja

79 Glede na zgoraj naštetih izzive in vrzeli obstaja tveganje, da nekatere države članice ne bodo dosegle novih ciljev EU glede recikliranja plastične embalaže, zaradi česar bo tveganju izpostavljeno tudi doseganje splošnega cilja EU. Pričakovano

povečanje pritiska na zmogljivost EU za recikliranje plastike bo sovpadlo z verjetnim zmanjšanjem pošiljk odpadkov iz EU, ki je pomembna izhodna možnost za presežne plastične odpadke. Ta tveganja povzročajo povečanje števila kazenskih dejanj v zvezi z odpadki in nezakonitih pošiljk, še povečujejo pa jih slabosti sedanjega pravnega okvira EU za varstvo okolja v okviru kazenskega prava.

80 Ambicije EU za izboljšanje njenega recikliranja plastične embalaže odražajo, kako velik je okoljski izziv, ki ga pomeni plastika. Nova zakonodaja in cilji glede odpadne plastične embalaže so pokazatelj zavezanosti EU in držav članic, da bodo dodelile vire, ki so včasih precejšnji, za obravnavo izziva plastičnih odpadkov. Za reševanje teh izzivov je potrebno usklajeno delovanje vseh akterjev vzdolž vrednostne verige.

Ta pregled je sprejel senat I, ki ga vodi Samo JEREB, član Evropskega računskega sodišča, v Luxembourggu na zasedanju 9. septembra 2020.

Za Evropsko računsko sodišče

Klaus-Heiner LEHNE
Predsednik

Kratice in okrajšave

EFFACE: Ukrepi Evropske unije za boj proti okoljski kriminaliteti – raziskovalni projekt o okoljski kriminaliteti

EGAR: Guias eletrónicas de acompanhamento de resíduos

EXPRA: Zveza za razširjeno odgovornost proizvajalca

IMPEL: Mreža Evropske unije za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava

Obzorje 2020: program za financiranje raziskav Obzorje 2020

OECD: Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

OEEO: odpadna električna in elektronska oprema

OZN: Organizacija Združenih narodov

Glosar

Analiza življenjskega cikla: metodologija za ocenjevanje vplivov na okolje, povezanih z vsemi fazami življenjskega cikla tržnega proizvoda, postopka ali storitve.

Baselska konvencija o nadzoru pretoka nevarnih odpadkov preko meja in njihovega odstranjevanja (Baselska konvencija): večstranski okoljski sporazum za varovanje zdravja ljudi in okolja pred škodljivimi vplivi, ki jih povzročajo ustvarjanje nevarnih in drugih odpadkov, njihov pretok preko meja in ravnanje z njimi. V skladu s konvencijo je prepovedan izvoz nevarnih odpadkov ali nekaterih odpadkov, ki zahtevajo posebno obravnavo (zlasti gospodinjiski odpadki in od leta 2021 naprej plastični odpadki, ki jih je težko reciklirati, v države nečlanice organizacije OECD). Izvoz drugih odpadkov v navedene države je dovoljen samo pod specifičnimi pogoji, med katerimi je zahteva o predhodnem soglasju namembnih in tranzitnih držav.

Izcedna voda: tekočina, ki vsebuje raztopljene ali nastale okolju nevarne snovi, ki lahko preidejo v okolje. Izraz se najpogosteje uporablja v kontekstu odlaganja gnijočih ali industrijskih odpadkov.

Kavcijski sistem: pribitek na ceno proizvoda ob nakupu ter povrnitev stroškov, ko se embalaža zanj vrne. Namen sistema je, da se s tem, ko se ustvari spodbuda za vrnitev embalaže, omeji raznovrstno onesnaževanje.

Kaznivo dejanje zoper okolje: ta kategorija kaznivih dejanj obsega nezakonite pošiljke in odlaganje odpadkov, nezakonite emisije ali spuščanje snovi v zrak, vodo ali tla, nezakonito trgovino s prostoživečimi vrstami ter nezakonito trgovino z ozonu škodljivimi snovmi.

Kemično recikliranje: je izraz, ki opisuje inovativne tehnologije, s katerimi se odpadki iz plastike, ki jo potrošniki odvržejo po uporabi, pretvorijo v kemikalije, ki se uporabijo kot kemični proizvodi, iz katerih se lahko proizvedejo deviški polimeri za ustvarjanje novih plastičnih izdelkov.

Načelo „onesnaževalec plača“: pojmovanje, naj oseba ali organizacija, ki povzroča onesnaževanje, plača, da se popravi škoda, ki jo povzroči.

Nevarni odpadki: odpadki, ki pomenijo znatno ali potencialno nevarnost za javno zdravje ali okolje in se ne smejo odstraniti na običajne načine kot drugi stranski proizvodi našega vsakdanjika.

Odpadki na zelenem seznamu: v uredbi EU o pošiljkah odpadkov so odpadki na zelenem seznamu tisti iz Prilog III, IIIA in IIIB uredbe. Za pošiljanje teh odpadkov načeloma ni potrebno predhodno soglasje udeleženi držav.

Okoljska prilagoditev pristojbin: postopek, s katerim se finančni prispevek, ki ga plača proizvajalec embalaže v shemo razširjene odgovornosti proizvajalca za proizvode ali skupine proizvodov določi na podlagi dejavnikov, kot so možnosti recikliranja in ponovne uporabe ter prisotnost nevarnih snovi.

Okoljski akcijski program: splošni večletni okvir za okoljske politike EU. V njem so opredeljeni najpomembnejši srednje- in dolgoročni okoljski cilji ter je določena osnovna strategija, v katero se po potrebi vključijo konkretni ukrepi.

Opozorila o kaznivih dejanjih v zvezi z odpadki: v okviru projekta Waste force project se redno objavljajo poročila, v katerih se analizirajo kazniva dejanja v zvezi z odpadki, ki se pojavljajo v medijih. Kazniva dejanja v zvezi s plastičnimi odpadki so ena od glavnih vrst ugotovljenih kaznivih dejanj. V opozorilih je navedena tudi vpletenost organiziranih kriminalnih združb.

Plastika: širok nabor sintetičnih in polysintetičnih organskih spojin, ki so gnetljive in jih je mogoče oblikovati v trdne predmete. Plastika so običajno organski polimeri z visoko molekulsko maso in pogosto vsebuje druge snovi (dodatke). Ponavadi je sintetična, najpogosteje pridobljena iz petrokemičnih proizvodov, vendar je vrsta različic izdelana iz obnovljivih materialov, kot sta polilaktična kislina iz koruze ali celuloza iz lintersa iz bombaža.

Polietilen tereftalat (PET): najpogostejša termoplastična polimerna smola iz družine poliestrov, ki se uporablja v vlaknih za oblačila in posodah za tekočine in hrano.

Polimer: molekula s strukturo, sestavljena iz več ponavljajočih se enot, iz katerih izvira značilnost velike relativne molekulske mase in povezane značilnosti (npr. trdnost in viskoelastičnost).

Ponovna uporaba (vozil): kateri koli postopek, pri katerem se sestavni deli izrabljenih vozil uporabijo za namen, za katerega so bili zasnovani (direktiva o izrabljenih vozilih, člen 2.6).

Predelava: katera koli dejavnost, naštetá v Prilogi IIB direktive o odpadkih (74/442/EGS). Gre za široko opredelitev, ki zajema 13 različnih dejavnosti, zlasti recikliranje/pridobivanje kovin in regeneracijo kislin ali baz.

Prenehanje statusa odpadka: v skladu z okvirno direktivo o odpadkih 2000/98/ES nekateri specifični odpadki prenehajo biti odpadki, ko so predelani (vključno z recikliranjem) in izpolnjujejo posebna merila, ki jih je za določene materiale določila Komisija.

Razširjena odgovornost proizvajalca: v skladu s tem konceptom so podjetja, ki proizvod izdelajo, tudi odgovorna za ravnanje z njim ob koncu življenjske dobe in ko postane odpadek.

Ekipa Evropskega računskega sodišča

Pregled Evropskega računskega sodišča – Ukrepi EU za reševanje problema plastičnih odpadkov

Ta pregled je sprejel revizijski senat I – Trajnostna raba naravnih virov, ki ga vodi član Evropskega računskega sodišča Samo Jereb, ki je tudi vodil nalogo, pri njej pa so sodelovali vodja njegovega kabineta Kathrine Henderson, atašejka v njegovem kabinetu Jerneja Vrabič, vodilni upravni uslužbenec Michael Bain, vodja naloge Nicholas Edwards, namestnica vodje naloge Lucia Roşca in revizorji Joanna Kokot, Paolo Braz in Marika Meisenzahl.

Zaradi pandemije COVID-19 in strogih karantenskih ukrepov revizijska ekipa ni bila fotografirana.

COPYRIGHT

© Evropska unija, 2020

Politika Evropskega računskega sodišča (Sodišča) glede ponovne uporabe se izvaja s sklepom *Decision of the European Court of Auditors No 6-2019* o politiki odprtih podatkov in ponovni uporabi dokumentov.

Če ni drugače navedeno (npr. v posameznih obvestilih o avtorskih pravicah), so vsebine Sodišča, ki so v lasti EU, pod licenco *Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)*. To pomeni, da je ponovna uporaba dovoljena, če se ustrezno navede vir in označijo spremembe. Oseba, ki dokumente ponovno uporabi, ne sme potvoriti njihovega prvotnega pomena ali sporočila. Sodišče ni odgovorno za morebitne posledice ponovne uporabe.

Če so na gradivu prikazane določljive fizične osebe, npr. na fotografijah uslužbencev Sodišča, ali če gradivo vsebuje dela tretjih strani, je treba pridobiti dodatne pravice. Kadar je pridobljeno dovoljenje, to razveljavi zgoraj omenjeno splošno dovoljenje, zato morajo biti v njem jasno navedene omejitve glede uporabe.

Za uporabo in prikazovanje vsebin, katerih lastnica ni EU, je morda treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov avtorskih pravic:

Slika 5: © OECD.

Slika 18: © projekt Block Waste, ki ga financira EU.

Programska oprema ali dokumenti, za katere veljajo pravice industrijske lastnine, kot so patenti, blagovne znamke, registrirani modeli, logotipi in imena, niso vključeni v politiko Sodišča glede ponovne uporabe in vam niso dani na voljo v okviru licence.

Na spletiščih institucij Evropske unije znotraj domene europa.eu so povezave do spletišč tretjih oseb. Ker Sodišče na ta spletišča ne more vplivati, vas poziva, da preberete njihove dokumente o politiki glede varstva osebnih podatkov in avtorskih pravic.

Uporaba logotipa Evropskega računskega sodišča

Logotip Sodišča se ne sme uporabiti brez njegove predhodne privolitve.

V tem pregledu je preučen odziv EU na vse večji problem plastičnih odpadkov s poudarkom na odpadni plastični embalaži. V strategiji EU za plastiko iz leta 2018 so predlagani ukrepi, namenjeni izboljšanju možnosti recikliranja, zbiranja, sortiranja in recikliranja plastičnih proizvodov ter vsebnosti recikliranega materiala. Z revidirano direktivo o embalaži in odpadni embalaži sta bila določena nova cilja glede recikliranja plastičnih odpadkov za leti 2025 (50 %) in 2030 (55 %). Zaradi novih, strožjih pravil o poročanju bo povprečna skupna sporočena stopnja EU o recikliranju plastične embalaže verjetno upadla. Celotno za plastično embalažo, ki je najbolj dodelan del strategije za plastiko, bo potrebno usklajeno delovanje deležnikov na ravni EU in držav članic, da bi se premostila znatna razlika med sedanjo stopnjo recikliranja in tisto, ki naj bi se dosegla zgolj v petih do desetih letih.

EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Vprašanja: eca.europa.eu/sl/Pages/ContactForm.aspx

Spletišče: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE